Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 13 (8. 442) ◆ 1994 йил ◆ 1 февраль, сешанба ◆ Сотувда эркин нархда

Президент Тошкентга қайтиб келди

Швейцариянинг Давос шаҳрида бўлиб ўтган халқаро иқтисодий анжуманда иштирок этган Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов Тошкентга қайтиб келди.

Тошкент аэропортида давлатимиз раҳбарини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раиси вазифасини бажарувчи Э. Ҳалилов, Бош вазир А. Муталов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари М. Умурзоқов ва А. Азизхўжаев, ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов, Тошкент шаҳар Ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

Ёқилғига, энергия манбаларига, техника ва асбоб-ускуналарга харажатлар муттасил ошиб бораётган шароитда республиканинг шаҳарда ва шаҳар атрофида йўловчи ташувчи транспортининг барқарор ишлаши учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси «Аҳолига сотиладиган ёқилғи, энергиянинг ва кўрсатиладиган хизматларнинг чакана нархлари ҳамда тарифларини ўзгартириш тўғрисида» қарор қабул қилди. Мазкур қарорга мувофиқ 1994 йил 1 февралдан бошлаб метро, трамвай, троллейбус ва автобусда бир марта юришнинг чекланган тарифи 50 «Сўм-купон» қилиб белгиланди.

Шу йилнинг 1 февралидан бошлаб шаҳар атрофида автотранспортда йўловчилар ташиш тарифларининг амалдаги чекланган миқдорлари ҳар бир километр масофа учун умумий турдаги автобусларда 8,5, юмшоқ ўринли автобусларда 12,5 «Сўм-купон» қилиб белгиланди.

Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан аҳолининг айрим тоифалари учун йўловчи ташувчи шаҳар транспортида ва шаҳар атрофида қатновчи автомобиль транспортида юриш бўйича ҳозирги вақтда амалда бўлган имтиёзлар сақланиб қолади.

ТОШКЕНТ ШАҲАР КЕНГАШИНИНГ СЕССИЯСИ

28 январь куни йигирма биринчи чақириқ халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг ўн учинчи сессияси бўлиб ўтди.

Депутатлар Тошкент шаҳар Ҳокими, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг раиси А. И. Фозилбековнинг 1993 йил якунлари ва 1994 йилда иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш юзасидан чора-тадбирлар тўғрисидаги маърузасини тингладилар.

Шунингдек, Тошкент шаҳар ҳокимлиги молия бошқармасининг бошлиғи Б. И. Тоҳировнинг Тошкент шаҳрининг 1994 йилги бюджети асосий жиҳатлари ҳамда валюта фонди даромад ва харажатлари жиҳатлари тўғрисидаги маърузаси ҳам тингланди.

Сессия И. П. Шодмонқулофни Тошкент шаҳар Ҳокимининг ўринбосари этиб тасдиқлади.

Сессияда бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди. Кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

(Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши сессияси тўғрисидаги батафсил ҳисобот газетада эълон қилинади).

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМИНИНГ УРИНБОСАРИ ИСМОИЛ ШОДМОНҚУЛОВ

Исмоил Пармонқулович Шодмонқулов 1951 йилда туғилган, ўзбек, олий маълумотли. Тошкент Давлат педагогика институтини тугаллаган. Тарих фанлари номзоди. Меҳнат фаолиятини 1969 йилда ўқитувчиликдан бошлаган. Қуролли кучларда хизматни ўтагач, Тошкент Давлат педагогика институтининг ўқитувчиси, доценти, факультет декани бўлган. 1992 йилдан Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг масъул ходими. Оилалик, учта фарзанди бор.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ УТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ АХБОРОТИ

1994 йил 28 январь куни Қ. Аҳмедов раислигида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг XIV сессиясида қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Қонуннинг 10-моддасига биноан Марказий сайлов комиссияси раисининг муовини этиб Қашқадарё вилояти халқ суди раисининг ўринбосари Чори Муқимов, Марказий сайлов комиссиясининг котиби этиб Тошкент вилояти, Янгийўл шаҳар иқтисодиётини мувофиқлаштириш ва статистика бўлими бошлиғи Алишер Аҳмедович Анорқулов сайландилар.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси ҳақидаги низом, шунингдек, юқорида қайд этилган қонун талабларидан келиб чиқадиган ташкилий тадбирлар режаси тасдиқланди ва бошқа масалалар кўриб чиқилди.

Марказий сайлов комиссиясининг манзили: 700008, Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5.

Телефонлар 39-43-91, 39-51-85, 39-11-43.

КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

Вазирлар Маҳкамасида лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш республика давлат комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг «Лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисида»ги қонунни амалга ошириш юзасидан давлат дастури ва уни бажариш тартиби ҳақида»ги қарори лойиҳаси муҳокама қилинди.

Сўзга чиққанлар лотин алифбосига ўтишни босқичма-босқич амалга ошириш, мактаб ўқувчилари, олий ўқув юрти талабалари ҳамда мустақил ўрганувчилар учун махсус қўлланмалар, дарсликлар нашр этишни жадаллаштириш хусусидаги фикр ва мулоҳазаларини билдирди.

Мажлисда республика Фанлар академияси, халқ таълими вазирлиги, олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги раҳбарлари, олимлар, ёзувчилар ва жамоатчилик вакиллари қатнашди.

(ЎзА).

«Чевар» тикувчилик ишлаб чиқариш ҳиссадорлик бирлашмасининг 1-цехида мураббийчилик ишига катта эътибор берилади. Жамоада ҳар бир устозининг бир нечталаб шогирдлари бор.

СУРАТДА: бригадир Муяссар Низомхўжаева шогирди Шоҳида Фозилованинг ишини кузатмоқда.

ФАҚАТ АЪЛО БАҲОЛАРГА

Тошкент Давлат университетида 200 нафар талаба фақат аъло баҳоларга ўқийди. Уларнинг синов дафтарчаларига ҳали бирон марта ҳам 4 баҳо тушган эмас. Бу дегани кундузги бўлимда 6 минг талабадан 3,5 фоизи фақат аъло баҳоларга ўқийди.

Улар ТошДУ маданият саройига, ўз анжуманларига тўпланишди. Уни университет ректори, профессор Тўхтамурод Жўраев очди.

Аълочилардан фалсафа факультетининг 5-курс толиби Бегмат Очилфв, рус филологияси факультети толиби Абдужаббор Ҳамроқулов, тарих факультетининг 2-курс талабаси Ирода Оқилова, рус филологияси факультетидан Бобомурод Абдуллаев, кимё факультетининг 5-курс толиби Алишер Жўраев, журналистика факультетининг 5-курс талабаси Гуландом Тоғаевалар сўзга чиқишиб, устозларига самимий миннатдорчиликларини билдиришди. Шундан сўнг сўз олган Ўзбекистон халқ шоири Шукрулло, Эркин Воҳидов, университет ректори ўринбосари Бегали Қосимовлар талабаларни бу муваффақиятлари билан табриклашди. Уларга Ўзбекистонимизнинг келажаги шу ерга тўпланган аълочи талабалар зиммасида ҳам эканлигини айтишди. Бу тадбир Тошкент Давлат университетида илк марта ўтказилганлиги ижобий баҳоланиб, қўллаб-қувватланди.

Йиғилиш сўнгида университет раҳбарияти ва Ёшлар Иттифоқи томонидан ҳар бир талаба учун 10 минг сўмдан пул тарқатилди.

Зарбуви АЛҚАРОВА.

КЕНГАШНИНГ ДАСТЛАБКИ МАШҒУЛОТИ

Республикамиз олий ўқув юртларида талабаларни иқтисодий, ижтимоий-сиёсий, мафкуравий жиҳатдан қуроллантириш йўлида ҳам режали маърифий ишлар олиб борилмоқда. Тошкент молия институтида ҳам бу масала таълим жараёнидан мустаҳкам ўрин олган.

Молиявий бозор ва уни юзага келтириш, молиявий муносабатларни демократлаштириш ва бюджетни соғломлаштиришга қаратилган билим ва амалий кўникмаларни ҳосил қилиш орқали талабалар орасида маънавият ва мафкура ўқувини ташкил этишга эришилмоқда.

Бу борада орттирилаётган тажрибалар олий ўқув юрти ректори, Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси профессор М. Шарифхўжаев тайёрлаган «Бозор муносабатларига ўтишда молия-кредит муаммолари» деб номланган илмий ишда ўз ифодасини топди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, мазкур тадқиқот энг яхши илмий маъруза сифатида «Маънавият ва мафкура ўқуви» республика семинар-кенгаши дастуридан ўрин олди. Ушбу тадбир Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан йўлга қўйилди.

Ўзига хос муҳим маърифий аҳамиятга эга бўлган семинар-кенгашнинг дастлабки машғулоти «Бозор-кредит муаммолари» масаласига бағишланди.

Алишер АЗИМОВ.

* *Ишбилармонлик—бозор талаби*

«Умид»нинг дадил қадамлари

1992 йил интиҳосида шаҳримиздаги «Мебельбит» ижара корхонаси негизида «Умид» акциядор жамияти тузилган эди.

— Биз ёпиқ акциядор жамияти ҳисобланамиз, —дейди «Умид»нинг бош директори Маҳмуд Мамажонов,— Бу корхонанинг қимматбаҳо акциялари фақат корхона ходимлари ўртасида тақсимланган дегани. Акциядор жамият аксинча, очиқ бўлса, у ҳақда қимматбаҳо қоғозлар нафақат корхона ходимларига, балки четдан келганлар, ҳатто бошқа республикада турувчиларга ҳам берилиши мумкин.

Корхонамиз акциялари 300 кишига насиб этди. Илло, улар ўз акциядор жамиятларининг том маънодаги эгалари ҳисобланишади ва ўз-ўзидан уларнинг ҳаммаси корхонамизнинг узлуксиз, бир маромда ишлашидан, аҳолини зарур моллар билан таъминлашидан, хулласу-калом равнақ топишидан манфаатдордирлар.

Директорнинг шинам хонасини безаб турган жавон хорижий мебель андозаларидан сира қолишмайди. Менинг ҳайратимни сезган Маҳмуд ака: «Э, буниси ҳали бир нави. Нафсиламбирини айтганда, бу ердаги мебелларнинг ҳаммаси ўзимизда тайёрланган. Бизга биров юқоридан «уни қил, буни қил» демайди. Ўзимиз истеъмол бозорини батафсил ўрганамиз, нима ишлаб чиқарсак аввало директорлар кенгаши тасдиғидан ўтказамиз», деди.

Бир йилгина олдин, «Умид» энди-энди оёққа тураётган пайтда, биз ишлаб чиқарилаётган маҳсулот турларини қайта кўриб чиқдик. Бугунги кунда корхонамиздаги маҳсулотларимиз тармоғи савдо шохобчаларидаги талаб-эҳтиёжга қараб 50 дан 100 турни ташкил этмоқда. «Умид»нинг кичик корхоналари Чилонзор, Собир Раҳимов, Акмал Икромов, Сергели, Мирзо Улуғбек ва Ҳамза туманларида жойлашган. Боз устига, Ҳамза туманида «Наврўз» фирмаси ҳам фаолият кўрсатмоқда. Бу ерда аҳоли учун ғоят зарур бўлган мебель турлари ишлаб чиқарилади. Сўнгги пайтларда аҳоли ўртасидаги катта эҳтиёжни ҳисобга олиб «Умид» курси тайёрлаш ҳажмини кўпайтирди. Бозор муносабатларига ўтиш даврида корхона аҳолига хизмат кўрсатишнинг янги турларини йўлга қўйди. Масалан, «Умид» Қорақамиш мавзесида либослар кошонаси ва сартарошхона очди. Айни паллада, ўта камёб эшик ва дераза тўсқич каби қурилиш материаллари тайёрланмоқда. Истеъмол бозорини синчиклаб ўрганган корхона ходимлари шишадан қилинган буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсадга мувофиқ деган хулосага келдилар. Ҳозирда шиша қайнатиш цехи фойдаланиш арафасида. Цех ишлай бошлагач, бу ерда турли хил вазалар, гулдонлар ва бошқа жиҳозлар тайёрланади. Шунингдек, мебель саноати учун фурнитура ишлаб чиқариш йўлида катта ишлар қилинди.

Хўш, собиқ иттифоқ ҳудудидаги шериклар ўртасидаги хўжалик алоқалари узилиб қолган бир пайтда «Умид» хом ашёни қайдан олмоқда?

— Ҳақиқатдан, бу — энг ўткир муаммоларимиздан бири, — дейди бош директор. — Кемерово, Хабаровск, Свердловск, Тюмендаги шерикларимиз билан ҳисоб-китобимиз қийинлашиб кетди. Улар биздан тўловни Россиянинг 1993 йил намунасидаги пул билан амалга оширишимизни талаб қилишмоқда. Охири Тошкент кўн-мўйна заводидаги ҳамкасбларимиз билан келишиб мол алмашиш усулида ҳисоб-китоб қилишга қарор қилдик. Кемеровога мўйначилар юборган пўстин эвазига Сибирдан ёғоч ва бўёқлар келтирилади. Республикамизда топилиши мумкин бўлган нарсалар хусусида маҳаллий корхоналар билан келишамиз. Хом ашё тақчиллигини ҳисобга олиб маҳаллий корхоналар чиқиндисидан оқилона фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз.

«Умид»да тажрибали мутахассислар, тиниб-тинчимас инсонлар меҳнат қилишади. Айниқса Виктор Руженцов, Зиёвуддин Зайнутдинов, Борис Атанов, шишачилар Ефим Аронович Ольховский, цех бошлиғи Усмонали Эргашевлар хизматини таъкидламоқчиман.

«Умид» ўз ходимларини ижтимоий ҳимоя қилишга катта эътибор бермоқда. Ишчи-хизматчиларга тушлик пули берилади, бепул тиббий ёрдам кўрсатиш хусусида Тошкент тиббиёт институти билан битим имзоланмоқда.

Хуллас, «Умид» ўтган йилни муваффақиятли якунлади. Акциядор жамиятнинг ҳеч кимдан қарзи йўқ, маҳсулот турлари кундан кунга кўпаймоқда. Демакки, мебелчилар акциялари қийматининг ҳам қадри ошмоқда. Бир сўз билан айтганда «Умид» келажакка умид билан кўз тикмоқда.

Сулаймон МИЛУШЕВ.

* *Танловга марҳамат*

«БУЮК ДАВЛАТ БУНЁДКОРЛАРИ»

1994 йил 5 апрелда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ўзининг ташкил топган кунини нишонлайди. Шу муносабат билан Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитети «Тошкент оқшоми» газетаси билан ҳамкорликда «Буюк давлат бунёдкорлари» танловини эълон қилади.

Танловда 35 ёшгача бўлган шоир, ёзувчи, журналистлар, шунингдек муштарийлар ўзларининг публицистик мақола, репортаж, очерк, суҳбатлари билан иштирок этишлари мумкин.

Бу асарларда Ўзбекистон ёшларининг ватанпарварлиги, республикамиз тараққиёти йўлидаги бунёдкорлик ишлари, илмий изланишлари, ёшлар етакчиларининг ташаббускорликлари ва фидойиликлари, миллий қадриятларимиз эркин тасвирланиши, бозор иқтисодиётига ўтиш даврида ёшлар ва улар ташкилотлари олдида пайдо бўлаётган муаммоларни ҳал этиш йўллари чуқур таҳлил этиб берилиши керак.

Танлов 1994 йил март ойи охирида якунланади. Танлов ғолиблари иккита — ҳар бири 150 минг сўмдан пул мукофоти ва Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг дипломи билан мукофотланадилар.

Ижод намуналари «Тошкент оқшоми» газетаси таҳририятига ёки Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитети матбуот марказига (Ўзбекистон кўчаси, 9-уй, 2-қават, 25-хона) тақдим этилиши мумкин. Улар «Буюк давлат бунёдкорлари» танловига, деб кўрсатилган бўлиши керак.

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 33-75-91; 33-74-74.

«НЕФТЧИ» ЯРИМ ФИНАЛДА

Москвада Ҳамдўстлик мамлакатлари чемпионлари Кубоги мусобақаси давом этмоқда. Мамлакатимиз вакили, ўтган йилги чемпионимиз Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси ярим финалга йўлланма олди.

Фарғоналиклар турнирнинг биринчи куни Қирғизистон чемпиони Бишкекнинг «Олга» жамоасига қарши майдонга тушди. Ҳужумкорлик руҳида тўп сурган ҳамюртларимиз рақиблари дарвозасига жавобсиз олтита тўп йўллашди.

Мусобақанинг иккинчи куни Белоруснинг икки карра чемпиони Минск динамочилари фарғоналиклар рақиби бўлишди. Минскликлар биринчи бўлиб ҳисобни очган бўлсаларда кўп ўтмай Равшан Бозоров ҳисобни тенглаштирди. Сўнгра Андрей Завальнюк фарғоналикларни олдинга олиб чиқди. Шундан сўнг ташаббус тўла вакилларимиз қўлига ўтди ва рақиблари дарвозасига яна бир тўп киритиб ҳисобни 3:1 га етказишди.

Ўзбекистонликлардан бундай қаршилик кутмаган минсклик ҳимоячилар ўз жарима майдонларида Микляев ва Қуттибоевга қарши — қўпол ўйнашди. Андрей Фёдоров икки бор 11 метрлик жарима тўпларини қойилмақом қилиб амалга оширди — 5:1.

Ярим финал учрашувлари 2 февраль куни бўлиб ўтади.

Зарифжон ХИДИРОВ.

Марказий конструкторлик ва технология бюроси илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг механика цехида кўплаб меҳнат фахрийлари ишлашади. Шулардан бири С. Павловичдир. У мана бир неча йилдирки, ўзига топширилган режаларни ошириб бажармоқда.

СУРАТДА: С. Павлович.

Виктор Багаев суратлари.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Шу ой охирида Андижонда ёш тадбиркорларнинг республика биринчи фестивали ўтказиладиган бўлди. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси ва Андижон вилоят ҳокимлиги ана шундай қарор қабул қилдилар.

● «Ўзэкспомарказ»да бўлиб ўтган ўзбек—италия учрашувида Италияда республикамиз кўргазмаларини, Ўзбекистонда эса Италия фирмалари кўргазмаларини ўтказиш масалалари муҳокама этилди.

● «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси Наманган — Санкт-Петербург йўналиши бўйича самолётларнинг мунтазам қатновини йўлга қўйди. Яқин вақт ичида Наманган — Москва ва Наманган — Екатеринбург йўналишларида ҳам самолётлар уча бошлайди.

● Жиззах марказида 600 квадрат метр фойдали майдонга эга бўлган савдо уйи очилди. Бу ерда 6 дўконда аҳолига мева-сабзавот маҳсулотлари сотилмоқда.

● Самарқанд вилоят ўқувчилар саройида иқтидорли болалар учун гимназия очилди. Бу ерда машғулотлар Америка услуби асосида олиб борилмоқда.

ҲАМДУСТЛИКДА

● Якшанба куни бўлиб ўтган референдум якунларига кўра Қирғизистон Президенти Асқар Акаев мамлакат фуқароларининг тўла-тўкис ишончини қозонди. Референдумда овоз бериш ҳуқуқи бўлган фуқароларнинг 94 фоизи иштирок этди. Уларнинг 96 фоизи Президентга тўла ишонч билдирдилар.

● Мечислав Гриб Беларусь Олий Кенгашининг янги раиси этиб сайланди. У бу мамлакатда президентлик бошқарувини жорий этиш ниятида эканлиги тўғрисида баёнот берди.

● Иккинчи босқич сайловларида 47 ёшли ҳуқуқшунос, Қрим республика партиясининг раиси, «Россия» сиёсий блокининг етакчиси Юрий Мешков Қрим президенти этиб сайланди. Унинг номзоди овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг салкам 73 фоизи томонидан қўллаб-қувватланди.

● Кеча Москвага НАТО Бош қўмондони келди. У Россия ҳарбий раҳбарлари билан учрашади, қатор ҳарбий иншоотларда бўлади.

● Россиянинг юқори палатаси — Федерация Кенгаши Президентнинг Шимолий Осетиядаги фавқулодда ҳолатни яна икки ойга узайтириш тўғрисидаги фармонини тасдиқлади.

● Озарбайжон Вазирлар маҳкамаси давлат муассасаларидаги хизмат машиналари сонини 30 фоизга камайтириш тўғрисида қарор қабул қилди.

● Россияда 1993 йилда 1992 йилга нисбатан 1 миллионта бола кам туғилди.

ХОРИЖДА

● АҚШ маъмурияти 1995 молиявий йилда мудофаа сарф-харажатларини ҳозиргига қараганда 3 миллиард долларга кўпайтириб, 263,7 миллиард долларга етказишни мўлжалламоқда.

● Япония миллий мудофаа бошқармаси баъзи оммавий ахборот воситаларининг Токио ядро қурол-аслаҳаси яратиш учун зарур моддаларга эга, деб тарқатган хабарларини қатъиян рад этди.

● Швейцариянинг Давос шаҳрида Фаластин Озодлик ташкилотининг раҳбари Ясир Арафат билан Исроил ташқи ишлар вазири Шерон Перес ўртасида Исроил қуролли кучларини фаластинликларга чекланган муҳторият берилган Ғазо сектори ва Иерехон шаҳридан олиб чиқиб кетиш шартлари ҳақида музокаралар бўлиб ўтди. Бу учрашувда томонларнинг қарашлари яқинлашганлиги эътироф қилинди. Фаластин—Исроил музокаралари бир неча кундан сўнг Қоҳирада давом эттирилади.

● Йигирма йилдан кўпроқ вақтдан бери француз коммунистларининг етакчиси бўлган Жорж Марше ФКПнинг 28-қурултойида истеъфога чиқди. Франция Коммунистик партиясининг янги Бош котиби этиб Робер Ю сайланди.

● Эрон Президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний Ислом Республикасида қизлар учун биринчи техника коллежини очди. Бу ерда 500 толиба электроника, информатика, программалаш, меъморчилик ихтисосликларини эгаллайдилар.

● АҚШ Президенти Билл Клинтон ва Германия Федератив Республикасининг канцлери Гельмут Колл Вашингтонда ўзаро музокаралар ўтказдилар.

Болалар шод бўлишди

Яқинда Яккасарой туман ҳокимлиги ва халқ таълими бўлими ташаббуси билан «Табассум» қаҳвахонасида тумандаги етим болалар учун хайрия кечаси ўтказилди. Унга шу туманда ўқийдиган 64 нафар мактаб ўқувчилари таклиф қилинди. Лекин масаланинг ўзига хос томони шундан иборатки, бу болалар гарчи етим бўлсалар ҳам болалар уйида тарбияланмайдилар. Уйда акаси, опаси ёки бува ва бувиси билан турадилар. Мана шундай кўнгли ўксик болаларга озгина бўлса ҳам шодлик улашиш мақсадида ушбу хайрия кечаси ўтказилди. Кечада «Давлат тасарруфида бўлмаган тизимларга иқтисодий ёрдам берувчи бошқарма»нинг бошлиғи Пўлат Зарипов, шаҳар халқ таълими бош бошқармасининг бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошев ва туман ҳокимининг ўринбосари Шуҳрат Акбаровлар болаларга совғалар улашишди. Совғалар қаторида тўлиқ уст-бош кийими ва ҳар бир боланинг номига 20 минг сўм ёзилган чек дафтарчаси бор эди. Бу кечага шунингдек, «Дийр», «Она», «Саид» ва шу каби бир қанча шахсий фирма ва ташкилотлар ҳам ҳомийлик қилишди. Улар ҳам болаларга ўзларининг махсус совғаларини топширишди.

Яккасарой тумани ҳокими Шавкат Низомовнинг қарори билан 1994 йилдан бошлаб ҳар бир ташкилотга мана шундай болалардан 3-4 таси бириктирилиб қўйилди. Энди бу ташкилотлар болаларга кўрсатган ёрдамлари ҳақида ҳисобот бериб турадилар.

Беҳзод ҲАЙИТМЕТОВ.

● Янгиликлар, воқеалар, хабарлар

Электромеханика хизмати Тошкент метрополитени ишга тушган кунларда ташкил этилган эди. Бу жамоада 280 киши меҳнат қилади ва электр механика қурилмалари, эскалаторлар, метронинг шохобчалари ишини изчиллик билан таъминлайди.

Метрополитен эскалаторлари йўловчиларга хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш учун хизмат қилади. Шунга кўра эскалаторлар дистанция электромеханика хизмати ташкил этилган. Бу хизматга дастлаб мутахассисларни тайёрлашда Киев метрополитени кўмаклашди. Кейинчалик метрополитен техник мактаби ёрдамида шу ернинг ўзида мутахассислар тайёрлана бошланди.

... рига чиқариб қўйиш учун кўплаб электромеханиклар меҳнат қилиб келишаяпти.

Диспетчер хонасида ҳар бир метро бекатидаги эскалаторлар схемаси жойлашган. Носозлик рўй берган тақдирда қизил лампочкалар ёниб навбатчи диспетчерга маълум қилади. Сўнгра навбатчи носоз қисмларни тезда аниқлаб эскалаторни қайта ҳаракатга келтиради. Бордию эскалаторни таъмирлаш талаб этилса, чилангарлар диспетчернинг рухсати билан ер ости электромеханика устахонасига қўйилади.

Эскалаторнинг кўтарилиш баландлиги 5-12 метр. Алишер Навоий бекатига 3 та энг баланд эскалаторлар ўрнатилган — 11,4 метр.

** Бугун—Тошкент метрополитенида*

ЖУДА КЕРАКЛИ ХИЗМАТ

Дистанция ўз фаолиятини 1978 йилнинг май ойида бошлаган эди. Унда 50 га яқин киши хизмат кўрсатиб, атиги 3 та эскалатор ишлар эди, холос.

Ҳозирда метрополитенда турли хилдаги 26 та эскалатор ишлаб турибди. Янги техникани, илғор технологияни жорий этиш, хизмат кўрсатувчиларнинг техник даражасини кўтариш туфайли дистанцияда ишловчилар сони аввалгидек қолди.

Эскалаторда телебошқарув собиқ иттифоқда биринчилар қатори жорий этилиши ягона нозимлик орқали барча эскалаторлар ишини йўлга қўйиш ва назорат қилиш, кўплаб навбатчилардан халос бўлиш имконини яратди.

Эндиликда дистанция ходимларининг билим ва малакаси ортиб катта тажрибага эга бўлаётирлар. Улар ўз кучлари билан 6 та эскалаторни капитал таъмирладилар, 11 та эскалатор қурилмаларига қайта ўзгартиш киритдилар, ҳаракат тезлигини ўзгартириб янги ишга тушириладиган бекатларда созлаш ишларини бажармоқдалар, ишлаб чиқаришга юзлаб ихтирочилик таклифларини жорий этмоқдалар. Электр-механик Г. Белоуско, чилангар — электрик А. Назаров, катта электромеханик Э. Расулзода энг яхши ихтирочилар ҳисобланади.

Ҳар томонлама қулай ва соз бўлган ЛТ-5, ЭТ-5М типидаги эскалаторларни Санкт-Петербург шаҳридаги Котлеков номли завод ишчилари ишлаб чиқарган. Бу ноёб техниканинг эҳтиёт қисмлари эса Боку ва Москва шаҳарларидан буюртма асосида келтирилмоқда.

Йўловчилар оқими гавжум ҳисобланадиган Алишер Навоий бекатида 6 та, «Пахтакор»да 3 та эскалатор тонгги соат 6 дан ярим тунгача йўловчиларга хизмат кўрсатишининг ёки 1 соатда 8-10 минг кишини юқоридан пастга, пастдан юқорига чиқариб қўйиш учун кўплаб электромеханиклар меҳнат қилиб келишаяпти.

Биророрта қисм носозликка учраса, ишчи тормозлари автомат усулда тўхтайди.

Эскалатор ҳаракатларини бир меъёрда таъминлашда дистанция бошлиғи Абдулҳақ Гумеров етакчилигидаги чилангарларнинг меҳнати таҳсинга лойиқдир. Бу етук устознинг ишчан шогирдлари бор. И. Расулзода, Р. Аҳметов, Қ. Аслановлар ҳар бир қисмнинг пишиқ ва пухта ишлашини тинмай назорат қиладилар, кўнгилсиз тасодифларнинг олдини оладилар.

Электромеханика иншооти бўлими метронинг марказий қон томирларидан бири. Ер ости қасрига мусаффо ҳаво бериш катта вентиляторлар орқали амалга оширилади. 1 соатда 150-170 минг кубометр тоза ҳаво қабул қилиниб, шунча ифлосланган ҳаво ташқарига қисиб чиқарилишида шу соҳа кишилари ҳар бир дақиқадан унумли фойдаланмоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, метрополитенда электромеханик барча ускуналарини бошқариш ва унинг ишини назорат қилиш ягона нозимлик шохобчаси орқали амалга оширилади.

Телебошқарув ва телесигнал таркиблари эса нозимга зудлик билан вентиляторлар, камералар, насос ускуналарини ишлатиш ва бошқа таркиблар ишини назорат қилиш имконини беради. Нозим шохобчаси телебошқарув барча қурилмалар ишини умумлаштирувчи ва ойдинлаштирувчи ахборотлар бериладиган компьютерлар билан жиҳозланган. Бу янгиликлар таркибларнинг ишончли ишлашини таъминлашга, кўплаб навбатчи нозимлардан халос бўлиш имконини яратмоқда.

Келгусида метронинг Юнусобод йўлини фойдаланишга топшириш кўзда тутилган, унда ЭТ—5М туридаги 14 та эскалатор ишга туширилиши мўлжалланмоқда.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

«Лола» фирмасида ишлаб чиқарилаётган атир-упа маҳсулотлари аёлларимиз ўртасида катта шуҳрат қозонган. Корхонанинг бу ютуқларида сиз суратда кўриб турган илғор ишчилар Гулчеҳра Муҳамедова ва Роза Охуноваларнинг ҳам хизмати катта.

Виктор Багаев сурати.

** Иқтисодиёт ҳақида суҳбатлар*

ЎЗБЕКИСТОН—РОССИЯ: ЙЎЛЛАРИМИЗ БЎЛАК, АММО МАҚСАДИМИЗ БИР

Бир неча йилдан бери ҳаётимизни қайта қурмоқчи бўламиз, аммо ишнинг юришиши қийин кечяпти: пул тобора қадрсизланиб, жамиятнинг бутун-бутун қатламлари қашшоқликка юз тутяпти. Бу кулфатларнинг илдизи қаерда, деган саволга бир сўз билан жавоб бериш қийин. Лекин, шу нарса аниқки, истиқболни белгилаш чуқур илмий асосга қурилган, раҳбарлик қилувчи ва йўналтирувчи қўл кучли бўлган жойларда (миллий мустақил мафкура, фан, парламент, Президент ва ҳукумат ҳамда вилоят маъмуриятлари бу ишни тўғри амалга ошираётган, ҳокимиятнинг бу тармоқлари ўртасида аҳиллик ва якдиллик бор минтақаларда) ҳақиқий ижодий муҳит барқарор. Бунга мисол қилиб Ўзбекистонни келтириш мумкин.

Россияда белгиланган иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш учун Ислом Каримовнинг қайта қуриш фалсафаси билан яқиндан танишиш, ўзининг янгиланиш ва тараққиёт йўлини белгилаб олган Ўзбекистон тажрибасини ўрганиш зиён қилмайди. Ўзбекистонда қайта қуриш фалсафасининг асосий ва принципиал хусусиятлари шундан иборатки, бу мамлакат аҳли илгари тўпланган фойдали, ижобий нарсаларни бузмасдан туриб янги бино қуришга киришган.

Ўтган йили Ўзбекистон йўлида ҳеч қандай оғиш бўлмади. Халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш даражаси ўрта даражада сақланиб турдигина эмас, бир фоиз кўпайди ҳам. Енгил саноатда эса, 17 фоиз ўсишга эришилди.

Ҳамдўстлик давлатларида газ конденсати билан нефть қазиб олиш 1992 йилда 1991 йилдагига нисбатан 14 фоиз, газ қазиб олиш эса 3 фоиз камайди. Ўтган йилнинг биринчи ярмида эса, 1,5 фоиз кам нефть қазиб олинди. Бу аҳвол асосий нефть маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг камайиб кетишига олиб келди.

Ўзбекистонда эса, бошқача манзарани кўрамиз. Бу ерда нефть ва газ қазиб олиш анча кўпайди. Мисол учун, ўтган йили нефть қазиб олиш 9,4 фоиз, газ қазиб олиш эса 2 фоиз ошди. Металл прокати, кимёвий уланмалар ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш ҳам сезиларли даражада кўпайди. Республика олтин ҳамда бошқа ноёб ва қимматбаҳо металларни ўз кучи билан қазиб оляпти, қайта ишлаяпти ва сақлаб турибди.

Ўзбекистон ички сиёсатининг муваффақият билан амалга оширилаётганининг сабаби — ислоҳотнинг қатъий дастур ва аниқ концепция асосида олиб борилаётганидадир. Бозор иқтисодиёти сиёсати меҳнаткашларнинг манфаатини кўзлаш ҳамда аҳолининг ижтимоий заиф қисмини давлат томонидан муҳофаза қилишга йўналтирилган.

Ўзбекистон Республикаси тараққиётининг ўзига хос муҳим хусусият ва шарт-шароити аҳолининг миллий-тарихий турмуш ва тафаккур тарзи, халқ анъаналари ва урф-одатлари билан бевосита боғлиқдир. Ўзбекистон халқи қадим-қадимдан аҳил ва иттифоқ бўлиб яшаб келади. Республикадаги ўзига хос демографик вазият ҳам бу ердаги муҳим хусусиятлардан биридир. Аҳоли сони ва меҳнат ресурслари тобора ўсиб бораётганига қарамай, республика аҳолисида ота-боболари яшаб ўтган заминга янада мустаҳкамроқ ўрнашиш, бу заминни ҳеч қачон тарк этмаслик майли кучли.

Қайта қуришнинг муҳим ҳаётий масалаларини ечишга киришишдан олдин етакчи муаммо — маънавий бўҳрондан чиқиш йўлини ҳал қилиш лозим. Энг аввало қуллик кишанларидан ва тобеликдан халос бўлиш, аждодлар риоя қилган қонун-қоида ва тартибларни тиклаш ҳамда буюк аждодларнинг муносиб издошлари бўлиш керак. Ўзбекистонда бу соҳада ҳам маълум ютуқларга эришилди, яъни, миллий мустақиллик мафкураси яратилиб, уни ҳаётга тадбиқ қилиш чора-тадбирлари белгиланди. Агар Ўзбекистон халқи ўз иқтисодий ва маънавий салоҳиятидан оқилона фойдаланмаса, агар Ўзбекистон қисқа муддат ичида керакли даражадаги кучқувватга эга бўлмаса ҳаёт яхшиланмаслиги ҳақидаги оддий фикр одамлар шуурига сингдирилди. Ҳеч ким ташқаридан келиб, беғараз ёрдам бермайди. Халқни, миллатни жипслаб, олға юришга ундаш — асосий мақсад қилиб қўйилган.

Россияда ҳам яхши мақсадлар кўзланган эди. Аммо, Ислом Каримовнинг фикрича, россияликлар йўлни танлашда ҳамда ислоҳотлар жараёнида хатоликларга йўл қўйишган. Инсон, унинг ҳуқуқий манфаатлари, унинг ҳақиқий эҳтиёж ва ижтимоий муаммолари бир четда қолиб кетган. Натижада, иқтисодий ислоҳот ҳақидаги мазмундор гаплар амалий аҳамиятини йўқотиб, қуруқ афсонага айланиб қолди. Шунинг учун ҳам ҳозир аҳолининг айрим қатламлари ислоҳотларга ишонмайдигина эмас, уларнинг «Ислоҳот» сўзини эшитишга тоқати қолмаган.

Бу масаладаги ҳар қандай кичкина хато жуда қимматга тушиши мумкин. Ислоҳотчилар бу вазиятдан ўзларига тегишли хулоса чиқариб олишлари керак. Мақсадга эришишнинг тўғри ва оқилона йўлини танлай олиш — ўша мақсадни танлашнинг ўзидан кўра минг бора қийинроқ иш эканини мардона тан олиш лозим.

Бир пайтлар Ислом Каримов Михаил Горбачёвдан қайта қуришнинг концепцияси борми ўзи, деб сўраган эди. Бундай саволлар ҳар доим Горбачёвнинг жаҳлини чиқарар, у: «сизларга қандай концепция керак ўзи? Напалеон ҳар доим уруш бошлаётганида: олдин бошлаб олайлик-чи, кимнинг ғалаба қозониши кейин ҳал бўлади, дерди», деб жавоб берар эди. Россиядек улкан мамлакатда ҳал қилинаётган бундай улкан масалага шу тарзда ёндошиб бўлармиди ахир? Россиядаги иқтисодий бўҳроннинг асосий сабабларидан бири — ислоҳотларнинг қатъий дастури, аниқ концепцияси йўқлигида ҳамда бу ислоҳотларга йўл-йўлакай нотўғри тузатишлар киритилаётганидадир.

Борис Ельцин барча партия ва ҳаракатлар билан тил топиб ва аҳил бўлиб ислоҳотларга ўз вақтида тўғри тузатишлар киритса яхши бўларди. Ўшанда Россияда сиёсий можаролар иқтисодий тараққиётга зарар келтирадиган даражадаги бошбошдоқликларнинг олди олинарди. Шу муносабат билан Борис Ельцин ўз позициясига ҳам керакли тузатишлар киритади, деб умид қилгимиз келади.

Ўзбекистон Президенти ҳаётнинг барча қийинчиликларини тотиб кўрган ва биладиган реалист киши ҳисобланади. У қийинчиликларни беркитмайди ҳам, бу қийинчиликлар борлигини эътироф этишдан қўрқмайди ҳам. Айни пайтда у ўз имкониятларини ҳам, давлатининг келажагини тўғри баҳолай оладиган оптимист ҳамдир. У ўз мамлакатининг келажагини хаёлпараст сифатида эмас, ҳушёр сиёсатчи ва билимдон иқтисодчи сифатида аниқ ва равшан кўради. Бу — унинг катта миқёсларда фикрлайдиган, айни пайтда ўз фикрларини сизга жуда аниқ ва тушунарли ифодалаб бера оладиган йирик, мустақил шахс эканидан дарак беради.

Ўзбекистонда қайта қуришнинг асосий қоидаси — иқтисодиётнинг сиёсатдан устунлигидир. Иқтисодий ислоҳот ҳеч қачон сиёсат йўлига айланмаслиги керак. Айни пайтда иқтисодиёт мафкурадан холи бўлиши лозим. Бирон-бир команда, ҳатто энг ақлли ва истеъдодли академиклар ҳамда амалиётчи ходимлар командаси эмас, балки давлат, қонунга мувофиқ сайланган ҳокимият асосий ислоҳотчи бўлади. Давлат дастурларини ишлаб чиқишга тажрибали мутахассисларни жалб этиш мумкин ва лозимлиги бутунлай бошқа гап. Учинчи қоида — қонун, аниқроғи, қонунга риоя этиш ва энг муҳими — қонунларни ҳурмат қилишдир.

Тўртинчи қоида — кучли ижтимоий сиёсат. Ниҳоят, бешинчи қоида шундан иборатки, бозор муносабатларига ўтиш босқичма-босқич бўлиши керак. Мақсад сари тадрижий йўл билан, сохта инқилобий сакрашларсиз, қадам-бақадам ҳаракат қилиш лозим. Бозор муносабатларига «юз» ёки «беш юз» кунни мўлжаллаб ёндошиш мумкин эмас. Бу ишда Ғарбнинг ҳам, Шарқнинг ҳам турмуш тарзи, руҳияти, фалсафасини ҳисобга олиш зарур. Бозор — одамларнинг психологияси, яъни, руҳияти билан боғлиқ.

Иқтисодиёт барқарор ишлаган тақдирдагина бозор муносабатларига муваффақиятли ўтиш мумкин. Иқтисодиётни барқарорлаштириш — бозор муносабатларини вужудга келтириш йўлидаги қонуний ва муқаррар босқичдир.

Ерга эгалик қилиш масаласи — республикадаги бутун аграр сиёсатнинг ҳал қилувчи масаласидир. Ўзбекистон деҳқончилигининг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, экин майдонларининг катта қисми суғорма ерлар бўлиб, бу майдонларга қудратли давлат ирригация тизими хизмат қилади.

Ҳозирги босқичда ерга давлат эгалик қилиши лозим. Унинг сотилишига йўл қўймаслик керак. Бу гап суғориш тармоқларига ҳам тааллуқли. Ер — мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи билан бир умр фойдаланишга берилади. Қишлоқда ишлаб чиқаришнинг кооператив шаклларини тиклаш лозим бўлади.

Давлат хўжаликларини, биринчи навбатда зарар келтираётган хўжаликларни қайта тузиб, жамоа хўжаликларига айлантириш устувор йўналишдир. Жамоа хўжаликлари эса ижарачи, кооператив хўжаликларга айланади. Уларнинг негизини деҳқон (фермер) хўжаликлари, кооперативлар, пудратчи ва ижарачи оила жамоалари ташкил этади. Жамоа хўжалигининг асосий вазифаси — хизмат кўрсатиш, зарур техника, минерал ўғитлар, уруғлик билан таъминлаш, ерларнинг унумдорлигини кўтариш чораларини амалга ошириш, ирригация ишларини бажаришдан иборат бўлади. Қишлоқ тузилиши ҳам тубдан қайта кўриб чиқилмоқда. Умумдавлат эҳтиёжлари учун етказиб бериладиган маҳсулотга адолатли харид нархларини белгилаш — рағбатлантиришнинг муҳим воситасидир.

Ўзбекистонда чет элга маҳсулот чиқариш имкониятларини кенгайтиришни ташқи иқтисодий алоқаларнинг энг муҳим йўналиши, деб ҳисобланади. Бир вақтлар Ўзбекистон мамлакат ташқарисига маҳсулот чиқариш ҳажми жиҳатидан иттифоқ таркибида учинчи ўринни эгаллар эди. Бу маҳсулотнинг асосий қисмини пахта толаси ташкил этарди. Экспортнинг бу турини сақлаб қолиш ҳозир республика учун мақбул йўл эмас.

Минтақа учун зиддиятли манзара вужудга келган эди. Республика кўп меҳнат ва моддий ресурслар сарфлаб, ўз еридаги бойликлардан кенг кўламда фойдаланиб, қимматли қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштирарди-ю, асосий хомашёни улгуржи нархда сотарди. Фойда ва бюджет тушумлари тарзидаги катта даромад эса, давлатдан ташқарида қолиб кетарди.

Ўзимиз бир нарсани чуқур англаб олишимиз керак: республикада қудратли енгил саноат ва тўқимачилик саноати вужудга келтирилмагунича четга пахта толаси чиқариш давом этаверади. Пахта билан эмас, тайёр маҳсулот билан савдо қилиш керак. Республикадагина эмас, аввало, жаҳон бозорида сотиш мумкин бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқариш асосий вазифа бўлиши лозим. Ўзбекистон иқтисодиётини соғломлаштиришда ҳаётий муҳим маҳсулотлар — металл, нефть, ёғоч ва тахта, транспорт воситалари, технология ускуналари ва бошқа молларни Россиядан республикага кафолатли равишда етказиб бериш алоҳида аҳамиятга эга. Ўз навбатида Ўзбекистон Россияга пахта толаси, кунжара, хом ипак, мева-сабзавот ва бошқа маҳсулотлар етказиб берадиган асосий республикадир. Ўзбекистонда иқтисодиётни қайта қуриш концепцияси ва бу борада олиб борилаётган амалий ишлар билан танишиш Россиядаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастурига тузатишлар киритиш хусусида айрим мулоҳазаларни айтишга имкон беради.

Россияни иқтисодий танглиқдан олиб чиқиш учун ишлаб чиқаришни жамлаш жараёнини тиклаш зарур. Ривожланган мамлакатларда бўлгани каби ялпи миллий маҳсулотнинг 22—25 фоизига тенг келадиган жамғарма меъёри лозим. Жамғариш жараёнини қайта тиклаб, солиқ тизимига катта ўзгартиш киритиш (сармояни солиқдан мумкин қадар тўла озод қилиш) лозим. Аммортизация ажратмаларини ислоҳ қилиш (асосий фондларни қайта баҳолаш, жадал амморитизацияни кенг жорий этиш), ҳақиқий сармоя солиш жараёни манфаатини кўзлаб қарз бериш ва фойда олиш сиёсатини, узоқ муддатга қарз бериш сиёсатини ўзгартириш керак.

Ҳозирги молия-кредит ва пул сиёсати шароитида ишлаб чиқаришни ўстиришни рағбатлантириш масаласи ҳал этилиши лозим. Фақат нархга эркин тус бериш билан эмас, ишлаб чиқариш харажатларини, айниқса моддий ишлаб чиқариш ва банк тизими ходимлари иш ҳақини назорат остига олиш йўли билан ҳам пулнинг қадрсизланишини камайтиришга эришилади.

Кредит ва фойда сиёсати корхоналар оборот маблағининг камайиб кетишига ва банк капиталининг «семириб кетиши»га эмас, балки моддий ишлаб чиқаришга кредит сарфлашга талабларни кенгайтиришга, банк оладиган фойдани ва банк тизимининг манфаатдорлигини бир неча баравар камайтиришга, унинг саноат капитали билан қўшилиб кетишига, рентабелликнинг ўртача меъёрини таъминлашга қаратилган бўлиши керак.

Табақалаштирилган солиқ, кредит, нарх сиёсатини ўтказиш молиявий мадад бериш йўли билан мавозий, «софф» бозор секторини фаол рағбатлантиришнинг объектив зарурати вужудга келди. Бозор жараёнининг ижтимоий йўналишини кучайтириш, уни махфия-жиноятчилик йўли билан топилган маблағ ва тузилмалардан ҳуқуқий ҳимоя қилиш мақсадида иқтисодиётнинг барча соҳаларида даромадлар, нарх-наво, банк ва валюта операцияларини давлат йўли билан назорат қилишни жорий этишга доир чора-тадбирларни амалга ошириш даркор.

Ҳокимият ва бошқа идоралар, хўжалик юритувчи субъектлар ва фуқароларнинг нарх ҳамда нарх белгилаш соҳасидаги муносабатлари шу вақтгача қонун билан тартибга солинмаган. Оқибатда нархларнинг тўхтовсиз ошиб боришидан фақат аҳоли эмас, саноат, қишлоқ хўжалиги ҳам жабр кўрмоқда. Бозор иқтисодиёти давлат ҳокимияти ва бошқа бошқарув идораларига айрим маҳсулот турлари нархини вақтинча ўзгартирмай туриш имкониятини яратадиган ҳуқуқий асосни беради. Нархларни кузатиб туриш ва назорат қилишни, бу тартибни бузганлик учун жавобгарликни кўзда тутадиган қонун лойиҳасини қабул қилмай туриб, Россия иқтисодиётини барқарорлаштириб бўлмайди. Жазо чоралари турлича — ғайриқонуний йўл билан топилган пулни тортиб олишдан бошлаб, меҳнатга тўланадиган энг кам миқдор ҳақнинг 10—50 баравари миқдорида жарима солиш мумкин бўлади.

Россияда ҳам, МДҲ мамлакатларида ҳам иқтисодиётни барқарорлаштириш кўп жиҳатдан пул айланишини тезлаштиришга боғлиқ. Бунинг учун ҳамма жойда вақт —пулдир, деган шиор қўйилиши керак. Ҳозирнинг ўзидаёқ пулнинг икки марта айланиши хўжалик субъектларига дурустгина фойда бермоқда. Бир қанча мамлакатларда савдо қуйидаги тарзда бўлади: бир маҳсулотни сотиш учун гавжум бозорда ўртача вақт 10 минутдан кўпроқ бўлса, нархни туширишга қарор қилинади. Фойдани кўпайтириш учун эса пул бир ойда уч марта айланиши керак. Назарий жиҳатдан бунга эришса бўлади. Бироқ, бунинг учун маҳсулот етказиб берувчи заводга ёки улгуржи савдо марказига банк икки ҳафта ичида эмас, балки тезроқ пул ўтказиши лозим.

Россия иқтисодиёти пул айланиши сунъий равишда секинлаштирилганидан катта зарар кўрмоқда. Айни шу сабабли кўп ишбилармонлар нақд пул билан ҳисоб-китоб қилишни сўрашади. Бу йил Россия жамғарма банки нақдинасиз пул ўтказиш учун олти фоизли ундирма жорий этди, бу эса нақд пулнинг камайиб кетишига олиб келди. Беихтиёр: ҳўш, бу нима, шунчаки саводсизликми ёки ўтказилаётган ислоҳотларга атайлаб қарши чиқишми, деган савол туғилади?

Банк ҳисоб-китоб тизимида тартиб ўрнатиш учун банклар ҳамда ҳисоб-китоб-кредит марказлари фаолияти ва уларни махфия-жиноят гуруҳларидан ҳимоя қилишни кўзда тутадиган ҳамда пул айланишини сунъий равишда секинлаштиргани учун банклар масъулияти тўғрисидаги қонун лойиҳасини тайёрлаш ва қабул қилиш таклиф этилади. Энг арзон улгуржи ва чакана нархлар ҳамда маблағларнинг тез айланиши тартибида ишлашни рағбатлантириш учун одамларни айни шундай ишлашга ундайдиган иқтисодий воситалар зарур. Табақалаштириб солиқ солиш ана шундай иқтисодий воситанинг асоси бўлиб хизмат қилиши керак. Бундай иқтисодий восита иқтисодий жиҳатдан ўзини оқлайдиган нархларда савдо қилувчилар учун қўшимча қийматдан олинадиган солиқ фақат ўн фоиз бўлишини кўзда тутади. Лекин нархни икки баравар оширганлар учун бу солиқ йигирма фоиз, уч баравар оширганлар учун ўттиз фоиз бўлсин. Шундай қилиб, бюджет мутлақо ютқизмайди, аксинча — ютади. Жиддий ва ижодий тижорат ишлари билан шуғулланишни лозим топмай, нархни ошириб юборадиганлар ҳисобига ютиб чиқади. Оширилган нархларни аниқлаш тўғрисида гапирганда эса, бу — ҳал қилиш мумкин бўлган вазифадир. Бизнингча, бунга ҳеч қандай шубҳа бўлиши мумкин эмас. Мазкур муаммога фақат нархни эмас, шу билан бирга, ишлайдиганларнинг ўртача иш ҳақини, шунингдек меҳнат унумдорлигини ҳисобга олган ҳолда ёндашилса, маҳсулотнинг ҳақиқий нархини ҳисоблаб чиқиш мумкин бўлади.

Ф. РУСИНОВ,
Г. В. Плеханов номидаги Россия Иқтисодий академияси профессори, Россия Табиий фанлар академиясининг академиги.

П. РАТАНИН,
Россия Табиий фанлар академиясининг академиги, «Ўрмонсаноатбанк» президенти.

(«Лесная газета»нинг 1994 йил 18—20 январь сонларидан олинди.).

** Раҳмдил ва меҳр-шафқатли бўлайлик*

САХОВАТ КЎРСАТГАН ЕТАР МУРОДГА

Республика «Наврўз» хайрия жамғармаси ва унинг Тошкент шаҳар бўлими ўтган йили кўпгина оилаларга саховат кўрсатди. Чунончи, Собир Раҳимов туманида яшовчи 3 нафар ногирон фарзандни ўстираётган Меҳринисо Йўлдошевага 50 минг сўм, Юнусобод туманида яшовчи кўп болали бева она Муҳайё Рустамовага 30 минг сўм, Акмал Икромов туманида яшовчи 2-гуруҳ ногирони Иқбол Бегматовага 20 минг сўм, шу туман фуқароси 1 гуруҳ ногирони Бахтиёр Усмоновга 50 минг сўм, Чилонзор туманида яшовчи Людмила Панкратьевага боласини даволатиш учун 138 минг сўмдан ортиқ маблағ хайрия қилинди.

Юнусобод туманида яшовчи Майрам Боқижоновага 70 минг сўм, Акмал Икромов туманида яшовчи пенсионер Ўғилой Ҳусановалар оиласига газ киритиб олишда ёрдам сифатида 50 минг сўм, Улуғ Ватан уруши ногирони Муҳаммадали Йўлдошевга 50 минг сўм моддий ёрдам берилди.

Жамғарма бошига кулфат тушганларга ҳам ёрдам қўлини чўзяпти. Ёнғиндан жабрланган кўпгина оилалар ҳам жамғарма маблағларидан баҳраманд бўлдилар. Ёнғиндан зарар кўрган олти оилага 300 минг сўмга яқин маблағ ажратилди.

Эл соғлиги — юртимиз бойлиги. Ўзбекистоннинг келажаги авлодлар соғлигига кўп жиҳатдан боғлиқ. «Наврўз» хайрия жамғармаси ҳам ҳамшаҳарларимиз соғлиқларига бефарқ қарамаяпти. Чилонзор туманида яшовчи Гулчеҳра Умарованинг ногирон фарзандини Туркияда даволатиш учун 100 минг сўм, Мунира Усмpraнинг турмуш ўртоғини даволатиш учун 50 минг сўм, Собир Раҳимов туманида яшовчи Заҳро Мусаеванинг жигар хасталиги билан оғриган фарзандини Москвада даволатиш учун 100 минг сўм, шу туман фуқароси Лутфинисо Мирзараҳимовага ногирон фарзандини даволатиш учун 100 минг сўм хайрия қилинди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Жамғарма ҳомийлик ишлари билан ҳам мунтазам шуғулланяпти. Бунинг учун кўпгина ташкилотларнинг «ташаккурнома»ларига сазовор бўлди. Тошкент маданият техникуми қошидаги «Зиё» ёшлар театр студиясига 100 минг сўм, Мирзо Улуғбек туманида яшовчи етим болаларнинг суннат тўйларини ўтказишга 100 минг сўм, 475-махсус нутқ ўстириш болалар боғчасига ҳам 100 минг сўм, республика Болалар ортопедия (институтига) марказига эса 500.900 сўм, Юнусобод туманидаги 4-болалар касалхонасига 500 минг сўм ажратилди. 101-махсус мактаб интернатига 1 миллион сўмлик кийим-кечак, ўқув буюмлари ҳадя қилинди.

«Ҳамшира—93» танлови ғолиби ҳам жамғарма саховатидан четда қолмади. Унга «СИНО—303» совутгичи ажратилди. Республика «Фармация» бирлашмасига эса 1 миллион сўм маблағ хайрия сифатида ўтказилди. Жасорат кўрсатган Республика божхона комитети ходими (марҳум) Носиржон Раҳимов «Меҳрибонлик» мукофотига лойиқ топилиб, «Москвич—2141» автомобили билан мукофотланди. Республика «Наврўз» хайрия жамғармаси зиёкорлар, илм аҳлига ҳам баҳоли қудрат ёрдам кўрсатмоқда. Чунончи, «Фан» нашриётига 500 минг сўм, «Чўлпон» нашриётига 2 миллион сўм, Ижодкорлар жамғармасига 2 миллион сўм, «Меҳригиё» газетаси учун 5 миллион сўм ўтказилди.

Ўтган йил 1 октябрда Халқаро қариялар куни кенг нишонланди. Жамғарманинг барча вилоят бўлимларида ва Тошкент шаҳар бўлимида ҳам ушбу байрамни юқори даражада кутиб олинди. Шаҳардаги бир қанча уруш ва меҳнат фахрийлари хонадонларига ташриф буюриб, қимматбаҳо совғалар топширилди.

Конституциямиз қабул қилинган куннинг бир йиллиги муносабати билан шаҳардаги «Нуроний» оромгоҳида даволанувчилар билан учрашув ва катта концерт бўлиб ўтди. Ушбу оромгоҳга «Сино — 303» совутгичи совға қилинди.

Хулоса қилиб шуни таъкидлаш керакки, жамғармамиз йил бошидаги: «Ўзимиз ишлаб топиб, ўзимиз ёрдам қиламиз» деган шиорга тўла амал қилди. Ҳозирги кунда жамғарманинг Тошкент шаҳар бўлими ташкил этилди. У ўз фаолиятини бошлади. Бу йилдан эса мустақил фаолият кўрсата бошлади.

Абдуқаҳҳор ШУКУРОВ,
Республика «Наврўз» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими бошлиғи.

Чиқиндилардан маҳсулотлар

ТОШКЕНТ «Миконд» заводининг 12-цехи қўшни 5-жамоа билан бирлашиб, ўтган йилнинг июнь ойидан бошлаб ўлчами 10, 12 ва 14 миллиметрли тугмачалар ишлаб чиқара бошлади.

— Бўлинмамизда 17 та қизлар меҳнат қилиб келишади, — дейди бўлим устаси Рашида Загитулина. — Уларнинг бари бир ой давомида 300 минг сўмлик кўк, ҳаво ранг, оқ ва қора рангли, кўпроқ аёлларимиз кийимларига қадашга мўлжалланган жимжимадор тугмачалар ишлаб чиқаришяпти. Халқ истеъмол молларининг бу янги хиллари корхонамизнинг 3-цехида биллур ва шиша буюмлари чиқиндиларидан тайёрланаётгани учун ҳам улар биздан ортиқча сарф-харажат талаб қилишмаяпти. Цехимизда тугмачалардан ташқари «Оқшом» стол лампаси, «Ниҳол» номли қандиллар ишлаб чиқарилмоқда. Қизларимиздан М. Саматова, З. Раҳимова, Г. Омонқулова, М. Усмонова ва бошқалар кундалик ҳаётимизда асқотаётган мазкур маҳсулотларни ишлаб чиқаришда яхши мутахассис бўлиб қолишди.

Назрулла ҲАМРОЕВ.

ТАДБИРКОРЛИК—БОЗОР ТАЛАБИ

ЭҲТИЁЖ ТЎЛА ҚОНДИРИЛАДИ

Собиқ Иттифоқ даврида «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси мудофаа-саноат мажмуасининг корхоналаридан ҳисобланарди. Шундан бўлса керак, мазкур бирлашманинг фаолияти хусусида у қадар кенг маълумот мавжуд эмасди.

Мустақиллик шарофати туфайли, «Фотон» ва унга ўхшаш саноат корхоналарида конверсия, яъни ишлаб чиқариш қувватларини буткул тинчлик мақсадларига мўлжалланган маҳсулот тайёрлашга қайта ихтисослаштириш жараёни бошланди.

Конверсия, «Фотон» учун енгил кечмади. Шу маънода 1993 йил мазкур бирлашма учун ҳал қилувчи босқич бўлди. Лекин қийинчиликларга қарамай корхона фаолиятида ижобий ўзгаришлар рўй берди. Биз шу хусусда «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси таъминот бўлими бошлиғи ўринбосари Норжигит Курдашевга мурожаат қилдик.

— Ҳақиқатан, — деди Норжигит ака, — ўтган йил янги иқтисодий муносабатларни шакллантирган йил бўлди. Замона зайли саноатчилардан амалий саъй-ҳаракатларни қилишга ундади. Охир-оқибат, қийинчиликлар гирдобидан ўз имкониятларимизни ишга солган ҳолда чиқишга муваффақ бўлдик.

Бирлашмадаги тинимсиз изланишлар туфайли бирлашмада ишлаб чиқариш тармоғи ўзгартирилди, янги-янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Корхонамиз бўлинмаларидан бирида «ойнаи жаҳон» йиғиш линияси ўрнатилди. Айнан ана шу линия негизида телевизорларни кенг кўламда ишлаб чиқаришга асос солинди. Албатта, бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Шу ўринда бизга бениҳоя катта ёрдам берган Днепропетровскнинг «Весна» бирлашмасидан миннатдормиз. Украиналик шерикларимиз телевизор ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун бирлашмамиз ускуналар, техникавий ҳужжатлар, бутлаш мосламалари билан таъминлашди. «Весна» бирлашмаси билан тузган қўшма корхонамиз телевизор ишлаб чиқаришни кенг йўлга қўйди. Биргина ўтган йили «Нодира» оқ-қора тасвирдаги телевизор тайёрланди. Шуни таъкидлаш кераккки, мавжуд ишлаб чиқариш қувватлари йилига 150 минг дона «ойнаи жаҳон» тайёрлаш имкониятига эга. Боз устига, 1994 йилдан бошлаб Минск ва Львов телевизор заводлари билан ҳамкорликда рангли телевизорлар ишлаб чиқаришни йўлга қўямиз.

— Республикамизда маиший техника жиҳозларига нисбатан катта эҳтиёж борлиги ўзингизга маълум. Шу жиҳатдан олганда маҳсулотингиз ўз харидорини топаётгандир?

— Нимасини айтасиз! Ишлаб чиқараётган телевизорларимиз бирлашма дарвозасидан ташқарига чиқар-чиқмас қўлма-қўл бўлиб кетмоқда. Мутахассисларимизнинг ҳисоб-китобича мамлакатимиз аҳолисининг «ойнаи жаҳон»га бўлган талабини қондириш учун йилига 350—400 минг дона телевизор ишлаб чиқариш зарур экан. Бош директоримизнинг айтишича, биз 1995 йилга бориб республикамиз халқини оқ-қора ва рангли тасвирли телевизорлар билан тўла таъминлай олишимиз керак.

— «Ойнаи жаҳонда»дан ташқари «Фотон»да яна қандай маҳсулот турлари ишлаб чиқарилади?

— Бирлашмамизда халқ эҳтиёжи моллари ишлаб чиқаришга катта эътибор бериб келинмоқда. Бирлашмамизда хусусан, радиоприёмниклар, «Спектр» телефон аппаратлари, болалар учун мусиқавий ўйинчоқлар, таъминот блоклари, чақмоқ тош, диодли кўприклар ишлаб чиқарилмоқда. Қувватларимизни яна ошириш учун бизга муайян миқдорда маблағ зарур. Бозор иқтисодиёти шароитида бу пулни бизга ҳеч ким бермайди, — демак уни ўзимиз ишлаб топишимиз лозим. Шу мақсадда биз Россия ва Украинада очилажак савдо уйларининг ҳаммуассиси бўлиш ниятимиз бор.

— Норжигит ака, бизга бевосита ишлаб чиқариш муаммолари билан чекланиб қолмай, ишчиларга яратилган шароитлар ҳақида ҳам гапириб берсангиз.

— Корхонада ишчи-хизматчиларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш борасида анча ишлар қилинмоқда. Биргина ўтган йили шу мақсадларга 600 миллион сўм ажратилди. Хусусан, завод ошхоналаридаги таомларнинг баҳоси 2,5 баробар арзонлаштирилган. Болалар боғчаларидаги фарзандлари учун завод ходимлари тўлов қийматининг 8 фоизини, ётоқхоналарда истиқомат қилиш учун — 10 фоизини, болалар оромгоҳларида дам олиш учун йўлланма қийматининг 6 фоизини тўлашади, холос. Ишлаб чиқаришдаги ишларимиз жонланган сари ижтимоий соҳаларга ажратадиган маблағларимиз миқдори ўз-ўзидан ошади, дейишга тўла ҳаққимиз бор.

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

ВЕНГЕРЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА

«Файз» ошхона мебеллари ишлаб чиқариш бирлашмаси бир бўлагидан жой ажратилиб, секин-аста бу ерда таъмирлаш ишлари бошланди. Йигирув ва тўқув дастгоҳлари келтирилиб ўрнатилди. Мана шу зайлда, ҳақиқий иш бошланди. Бугунги кунда бу даргоҳ «Файз ЛТВ текстил» номи билан аталувчи қўшма корхонага айлантирилди. Корхонада олиб борилаётган ишлар ҳақида директор ўринбосари Николай Табачков шундай ҳикоя қилади:

— 1992 йилнинг июль ойидан бошлаб ўзбек-венгер қўшма корхонаси тузиш ҳақидаги дастлабки ҳужжатлар имзолангандан сўнг, амалий ишга киришиб кетдик. Бу корхонани тузишимиздан мақсад келтирилаётган чет эл дастгоҳлари ёрдамида юмшоқ мебеллар тайёрлаш учун ишлатиладиган велюр матосини тўқиб чиқаришдан иборат эди. Шу кунгача бундай корхона республикамизда мавжуд эмас. Дастлабки ҳаракатларимиз зое кетмади. 1993 йилнинг октябрь ойига қадар барча техник жиҳозлаш ишлари муваффақиятли амалга оширилди ва биз кутган маҳсулот тўқиб чиқарила бошланди. Ўтган йилнинг ўзида, яъни атиги икки ой мобайнида 29 минг погон метр велюр тўқиб чиқардик. 1994 йилда бизлар учун зарур бўладиган хом ашёмиз етиб турса, 654 минг погон метр турли рангдаги ва айрим қисмига гул босилган велюрдан тўқиб чиқарамиз. Айни вақтда жамоамизда 150 нафар ишчи меҳнат қилмоқда.

Қўшма корхонада меҳнат қилаётган ишчилар билан суҳбатлашиш мақсадида цехларни кўздан кечира бошладик. Кенг, ёруғ ва шинам цехда ўзига хос бир меъёрда дастгоҳларнинг гувиллаши эшитилади. Тўқувчилар тарам-тарам тортилган иплардан кўзини узмай назорат қилиб туришибди. Бизни цех устаси Аркадий Икромов қарши олди.

— Бундай шовқини кам тўқув дастгоҳларини биринчи бор учратишимиз, — дейди Аркадий. — Тўғри авваллари биз «Тошкент тўқимачилик» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаганимизда у ердаги дастгоҳлар бошқача эди. Бу ерда эса мутлақо бошқа. Лекин шундай бўлса ҳам ишчилар жуда қисқа вақт мобайнида бу дастгоҳларни бошқаришни ўзлаштириб олишди. Тўқувчилардан Зуҳра Қурбонова, Радик Гилманов, М. Юсупова ва уста ёрдамчиси Сергей Фортаковлар бу соҳадаги маҳоратларини кўрсатишмоқда.

Велюр матосини тўқишнинг икки хил тури мавжуд бўлар экан. Иккинчи турида тўқилган матолар икки қаватли бўлиб чиқиб, улар бошқа махсус дастгоҳлар ёрдамида қирқилади ва пардоз берилади. Бу тўқиш дастгоҳида ишлаш бошқа дастгоҳларникидан бирмунча фарқи ҳам бор. Наташа Икромова, Раъно Мирзаахмедова, Гулнора Маҳсудова ва уста ёрдамчиси Александр Савенколар бу мураккаб дастгоҳда ишлашни яхши йўлга қўйиб олишган.

— Тўқилган велюрларга гул босишни «Каландр» дастгоҳида амалга оширамиз, — дейди пардозлаш цехи ишчиси Ботир Жўраев. —Сидирға матога гул босилгандан кейин ўзгача ҳусн олар экан. Мана шу дастгоҳ ёрдамида 1 дақиқада 2 метр матога гул босилади. Смена давомида 1000 метргача етказишимиз мумкин. Ҳамкасбим Владимир Шнакенберг билан биргаликда бу режани ҳар куни адо этаяпмиз. Ишимизнинг бориши ҳозирча ёмон эмас.

Ўйлаймизки ўзбек — венгер тадбиркорларининг бундан кейинги ҳамкорликлари янада равнақ топаверади.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

• • •

СУРАТЛАРДА: «Файз ЛТВ текстил» ўзбек-венгер қўшма корхонаси цехларида.

Козим Ўлмасов суратлари.

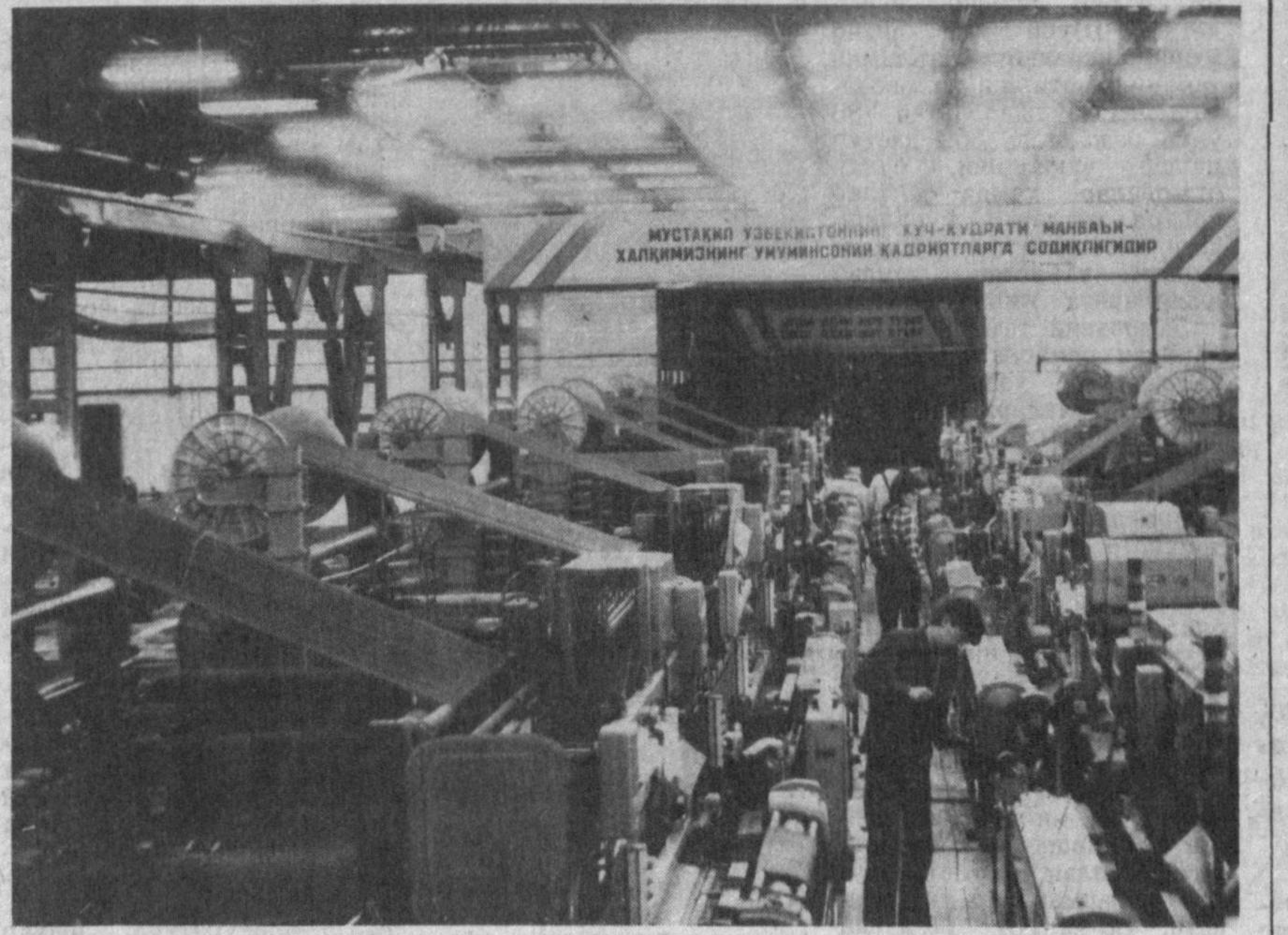

САРХИЛ ЧАРМЛАР

Иқтисодиётимизда бошланган ислоҳотлар мулкни хусусийлаштириш ва давлат тасарруфидан чиқариш, ишбилармон ва тадбиркорликни авж олдириш мақсадида қўшма ва кичик корхоналар фаолиятини яхшилаш, жаҳоннинг ривожланган давлатлари билан ҳамкорликда иш юритиш шу куннинг энг долзарб вазифасига айланди. Бектемир туманидаги Жанубий Корея билан ҳамкорликда ишлаётган «Сиан — сув» яъни «Зилол сув» қўшма корхонаси бунга мисол бўла олади.

Сув хўжалиги вазирлиги Жанубий Корея билан ҳамкорликда республикадаги саноат корхоналари катта эҳтиёж сезаётган чарм маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланган завод қуришга киришди. У илгари темир-бетон буюмлари ишлаб чиқариб, ҳавони бузиши сабабли аҳоли норозилигига сабаб бўлган корхона ўрнига қурилгани билан ҳам аҳамиятлидир. Янги завод экологик жиҳатдан зарарсиздир.

Қўшма корхона қисқа фурсат тўққиз ойда маҳсулот ишлаб чиқаришга тайёр қилинди. Ўтган йилнинг сентябрь ойидан бошлаб бу ерда 87 ишчи меҳнат қилмоқда.

— Ҳолва деган билан оғиз чучимайди, — дейди биз билан суҳбатда завод директори Мирсобит Қосимов.— Терини чарм тайёр маҳсулоти кўринишига олиб келгунча анчагина меҳнат сарфланади. Терига бир қанча босқичда ишлов берилиб, устки қисми алоҳида, ички қисми алоҳида қилиб ажратилади, кимёвий бўёқлар билан ранг берилади, қотирилиб, очиқ ҳавода қуритилади. Корхонамизнинг катта сув ҳавзасини анча машаққат билан бўлсада, тиклаб олдик. Ишлаб чиқариш жараёнининг бир маромда боришига мана шу сув ҳавзаларининг аҳамияти катта бўлиб, кераксиз сув шу ерга чиқариб юборилади.

Корхонага кореялик мутахассисларнинг келганига ҳам бир йилдан ошди. Улар аввало технологияларни жойлаштириш билан шуғулланишди. Кейин эса ўз малакаларини ўзбек ҳамкасбларига ўргатишди.

Корейс дўстларимизнинг раҳбари Ким Пен Хвад шундай дейди.

— «Водник» шаҳарчасидаги терини қайта ишлаш корхонаси ишчилари билан бошлаган ҳамкорлигимиз чакки эмас. Бир қанча қийинчиликлар бўлганига қарамасдан тайёр маҳсулотнинг сифати жуда яхши. Ўйлаймизки, завод бундан кейин янада унум билан ишлайди.

Ҳамма жойда бўлгани каби бу ерда ҳам ишлаб чиқариш жараёнида керакли хом ашёларнинг етишмаслиги сезилиб қолмоқда. Россиядан келтириладиган кимёвий бўёқларнинг ўзидан 7 хили жуда зарур. Қуритишга керак бўладиган истеъмол содаси ҳам етишмай турибди. Агар мана шу маҳсулотлар таъминоти ўз меъёрида бўлиб турса завод бир кунда 200 ўрнига мингдан ортиқ терини қайта ишлаш имконига эга бўлади.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, масъулияти чекланган «Корус» корпорацияси ва Жанубий Кореянинг «Санг — Оверсай» фирмалари келажакда бу ерда бутун бошли мажмуа бунёд этишни ният қилганлар. Ўшанда хом ашё сифатида сотилаётган теридан тайёр маҳсулот ишлаб чиқарилади. Бу мажмуада меҳмонхоналар, турар жой бинолари ҳам бўлади.

Заводдан қайтар эканмиз яна бир бор тайёр маҳсулотлар намуналарини кўздан кечирдик. Юпқа, ўртача қалинликдаги ва қалин табиий чарм намуналари. Улар ўта сифатлилиги билан кўзни қувонтиради. Ажаб эмас корхонада тайёрланаётган чарм маҳсулотларидан шаҳримиздаги бошқа корхоналар ҳам манфаатдор бўлсалар. Чунки анчагина ишлаб чиқариш бирлашмаларида бу хом ашё жуда танқис эканлиги маълумку. Масалан, ижарадаги «Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари, Ф. Хўжаев номидаги 1- ва 2-пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмалари...

Лобар ҚУЧҚОРОВА.

КЎРГАЗМАДА—ЯНГИ МАҲСУЛОТЛАР

«Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида фақат электр жиҳозлари ва йирик электр станциялари учун керакли маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан бир қаторда халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Биргина бош корхонанинг ўзида ўндан зиёд, унинг шохобчаларида эса бундан ҳам кўпроқ халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарилмоқда.

Куни кеча бош корхона биносида асосий ва халқ истеъмоли буюмларидан таркиб топган кўргазма бўлиб ўтди. Кўргазмадан Андижондаги Қорасув электр жиҳозлари заводининг, Тошкент «Релеавтоматика», Марҳамат туманидаги «Электротехника» заводлари ҳамда «Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида чиқарилган маҳсулотлар ўрин олган. Шуниси қувонарлики бу кўргазмадан жой олган маҳсулотларнинг асосий қисми ўтган йилда ишлаб чиқаришга жорий этилган.

Фурсатдан фойдаланиб кўргазма иштирокчилари билан мулоқотда бўлдик:

Оловуддин УСМОНОВ, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси қурилиш инспектори: — Бу корхонанинг кўргазмасида биринчи бор иштирок этаяпман. Келганимдан беҳад мамнун бўлдим. Энг асосийси бизнинг темир йўл соҳасида ишлатиладиган асосий маҳсулотлар шу ерда ҳам ишлаб чиқарилар экан. Мана энди биз Россиядан эмас, балки ўзимизнинг «Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасидан олсак ҳам бўлади. Бундан ташқари рўзғор учун керакли маҳсулотларнинг ишлаб чиқарилганини кўриб, бу корхонадагиларнинг ҳақиқий ишбилармонлигининг гувоҳи бўлиб турибмиз.

Абдулҳамид АНОРБОЕВ, Қорасув электр жиҳозлари заводининг раҳбари: — Йилда икки маротаба ташкил этиладиган бундай кўргазма ишлаб чиқаришга ижобий таъсир этмоқда. Чунки кўргазмадан кейин, албатта кимга ёки қайси корхонага бизлар ишлаб чиқараётган маҳсулотлар зарур бўлса шу ернинг ўзида шартнома тузилиб, буюртмалар қабул қилинади. Бугунги кўргазмада 12 турдаги янги асосий ва халқ истеъмоли буюмларимиз билан иштирок этаяпмиз. Йил охиригача яна 10 хилдаги янги маҳсулотлар ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда. Кўргазманинг ташкил этилиши ишлаб чиқаришга ижобий таъсир этади дедим. Шу фикримга мисол тариқасида ўтган йили мана шу кўргазма ўтказиш даврида 300 минг сўмлик шартнома тузган эдик. Мана шу шартнома туфайли 880 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, ўз зиммамиздаги режамизни 158 фоизга адо этдик. Шунинг учун бу кўргазмани янада кенгайтириш керак деб ўйлайман. Бунинг учун бош корхонамиз ва унинг шохобчаларининг ҳам имкониятлари етарли даражада.

Дарҳақиқат, «Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилиш учун барча шароитлар муҳайё. Шунинг учун ишчи-хизматчилар ўзларининг бор билим ва маҳоратларини янги ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга қаратмоқдалар.

Икки кун давом этган кўргазма янги маҳсулотлар ишлаб чиқаришини рағбатлантиришга хизмат қилди.

Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТЛАРДА: «Ўзэлектроаппарат» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида ташкил этилган кўргазма.

Виктор Багаев суратлари.

Электрон соатлар тайёрланмоқда

Тошкент «Миконд» заводининг 15-цехида халқ истеъмол молларининг яна бир янги тури — электрон соатлар ишлаб чиқарила бошланди.

— Соатларимизни, — дейди цех бошлиғи Олег Любашенко. — Бирлашмамиз номи билан «Оникс» деб атадик. Ҳозирда биз уларнинг уч хил турларини ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик. Улар икки «будильник»ли бўлиб, стол устига қўйишга ёки деворларга осиб қўйишга мўлжалланган. Сўнгги марта, яъни ўтган ойда ана шундай соатлардан 111 дона ишлаб чиқариб, сотувга жўнатдик.

Биз соатларни ўз кўзларимиз билан кўриш мақсадида цехнинг «Соатсозлар» бўлинмасига келдик. Светлана Дедёкина бошлиқ қизлар бригадаси соатларни йиғишаётган экан.

— Соатларимизни корхонамиз муҳандис конструкторлари яратишган, — деди бўлим бошлиғи Светлана Лаврентьева. — Лекин барибир уларни завод маҳсулотлари билан чиқаришга қийналаяпмиз.

Агар биз яқин келажакда соатларимизни ўз қисмларимиз билан тўлиқ жиҳозлашга эришсак, ундан соф фойда ола бошлаймиз.

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

Қишлоқ— шаҳарга

ҲОСИЛИ МЎЛ

Зангиота туманидаги «Мустақиллик» давлат хўжалигида асосан мева-сабзавот етиштирилади. Бу хўжалик меҳнаткашлари шаҳарликлар дастурхонининг қиш палласида ҳам худди ёздагидек сархил сабзавотлар билан тўлдиришни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган.

Олти гектарлик иссиқхонадан истаган сабзавотингизу резаворингизни топишингиз мумкин. Улар ёнида гуркираб гуллар ҳам ўсиб туради. Жамоа ишчи-хизматчилари январь ойининг бошида 6 минг килограмм помидор, бодринг, 10 тонна сабзи, 15 тонна карам ва 1000 килограммдан зиёд укроп, кўк пиёз сингари резавор маҳсулотларни тортиқ этдилар.

Хўжалик ишчилари иссиқхона мавсумий бўлгани учун бу ернинг ҳар квадрат метридан 10 килограммдан ҳосил етиштириб, шаҳарликларга армуғон этиш ниятидалар.

Исматулла РУСТАМОВ.

Нуқтаи назар

ЙЎЛОВЧИ ВА ҲАЙДОВЧИ

Транспорт муаммоси ҳар доимгидек жуда долзарб муаммолардан бири бўлиб қолмоқда. Одамлар кўп вақтларинигина эмас, асабларини, соғлиқларини йўлда — автобусларда, трамвай-троллейбусларда йўқотаётганликлари сир эмас. Айниқса, эрталаб ишга кетаётганда, кечки пайт ишдан қайтаётганда одамларнинг ғуж-ғуж бўлиб транспорт кутаётганликлари кейинги пайтларда тез-тез содир бўлаяпти. Транспорт муаммосини қониқарли даражада ҳал қилиш мумкинми? Мумкин. Қандай қилиб? Назоратни кучайтириш орқали.

Кореянинг «ДЭУ» корхонасида ишлаб чиқарилган янги автобуслар шаҳардаги деярли барча йўналишлар бўйича қўйилганидан кейин йўловчилар хурсанд бўлишганди. Лекин, бу узоққа чўзилмади. Автобус ҳайдовчилари ўз йўналишлари бўйича жуда кам қатнаяптилар. Назоратхона (Диспетчерская)да ўтирган назоратчилар йўловчиларнинг ҳақли талабларига жавоб бермаяптилар. Автобусларнинг, трамвай-троллейбусларнинг жадвал бўйича юришини таъминламаяптилар. Масалан, Амир Темур хиёбонидаги автобекат, Марказий универсал магазини олдидаги трамвай бекати, Қўйлиқ бозоридаги ҳам автобекат, ҳам трамвай бекати, Чкалов метро бекати олдидаги ҳам автобекат, ҳам трамвай бекати, Шимолий вокзалдаги троллейбус бекати, «Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги» корхонаси олдидаги трамвай бекати Назоратхонаси назоратчилари ўз ишларига панжа орасидан, совуққонлик билан қараётганликлари натижасида йўловчилар бекатларда сарғайиб, совуқда дийдираб, иссиқда ҳолсизланиб, кеп қолар, деган умид билан транспорт кутишади.

Албатта, ҳозирги иқтисодий қийинчилик даврида техника қисмларининг етишмаслиги, бензин ва керосиннинг кам миқдорда берилиши ҳаммага аён. Лекин, бу баҳона билан шусиз ҳам ишдан чарчаб чиққан йўловчиларнинг манзилини яқин қилиб бўлмайди.

Меҳнаткаш халқимизнинг оғирини енгил, манзилини яқин қилаётган, соф виждонли транспорт ҳайдовчилари кўплаб топилади. Бундай инсонларнинг хизматини муносиб тақдирлаш ва таъбир жоиз бўлса «реклама» қилиш зарур. Бундан бир неча йил муқаддам Тошкент шаҳридаги Қорасув даҳаси ва Олой бозори автобекати оралиғида 89-йўналиш бўйича қатнайдиган автобус ҳайдовчиси, бригада бошлиғи Давлат мукофотига сазовор бўлган эди. Ҳар бир инсоннинг меҳнати муносиб тақдирланиб турилса, мен ўйлайманки, бу ўз самарасини бериб гина қолмай, бошқаларни ҳам ундан ибрат олишга даъват этади.

Назоратхоналар замонавий техника жиҳозлари билан таъминланиши, ҳайдовчилар учун алоҳида дам олиш хоналари ташкил этилиши, назоратчилар учун бутун шароитлар муҳайё қилиниши зарур. Ўзбекистон Автомобиль ва йўллар вазирлиги тегишли муассасалар билан биргаликда бу муаммони тезроқ ҳал қилса ҳамда «Йўловчи ва ҳайдовчи» («За рулем»га ўхшаш) деб номланган илмий, илмий-оммабоп ва бадиий журнал ташкил қилса, айни муддао бўларди.

Ориф ЖУМАЕВ,
Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институти ўқитувчиси.

«Тошкент оқшоми» давра суҳбати

ТАРБИЯЧИ-УСТОЗ НУФУЗИ

> Тарбиячи-устоз бўлиш учун, бошқаларнинг ақл-идрокини ўстириш, маърифат зиёсидан баҳраманд қилиш, ҳақиқий ватанпарвар, ҳақиқий фуқаро қилиб етиштириш учун энг аввало тарбиячининг ўзи ана шундай юксак талабларга жавоб бериши, ана шундай буюк фазилатларга эга бўлиши керак. Бу унинг зиммасига жуда катта масъулият юклайди.
>
> Ислом КАРИМОВ.

Бугунги кунда мустақил юртимиз ўғил-қизларига таълим-тарбия беришда муаллимларимиз зиммасига катта масъулиятлар юкланган. Зеро, келажагимиз эгалари чуқур билимли, ҳар томонлама баркамол, маънавий ва миллий қадриятларимиз руҳида тарбияланиб, вояга етишлари уларнинг саъй-ҳаракатига боғлиқ. Шу боис ҳам президентимиз Ислом Каримов Конституциямизнинг бир йиллиги муносабати билан ўтказилган тантанада сўзлаган нутқида жамиятимизда муаллимларнинг тутган ўрнига алоҳида тўхталиб, юксак баҳо берди.

Истиқлол туфайли жаҳонга танилиб бораётган давлатимизда муаллимнинг нуфузи, обрў-эътибори ҳақида фикр юритиш жуда ўринлидир. Юртимизга ҳақиқий ватанпарвар ва истеъдодли ўғил-қизларни тарбиялаб беришда устоз-тарбиячиларнинг тутган ўрни қандай? Улар бор имкониятларни ишга солиб, баракали меҳнат қилишлари ҳамда баркамол ёшларни тарбиялашлари нималарга боғлиқ? Биз шу масалалар юзасидан Тошкент шаҳрининг бир гуруҳ халқ таълими ходимлари билан давра суҳбати ташкил этдик. Эътиборингизга уларнинг фикр-мулоҳазаларини ҳавола этяпмиз.

Келажагимиз бунёдкорлари

Ҳ. ЙУЛДОШЕВ,

Тошкент шаҳар Халқ таълими Бош бошқармасининг бошлиғи, республика Халқ таълими вазирининг ўринбосари:

— Халқимиз миллий тафаккурини шакллантириш ва келажак авлодни баркамол қилиб тарбиялашга халқ таълими ходимлари, хусусан муаллимлар муносиб ҳисса қўшишлари зарур. Бу вазифани муваффақиятли бажариш учун мактабларда Ўзбекистон Республикаси Асосий Қонунини ўргатиш ва унда белгиланган барча ҳуқуқий нормаларни кенг тарғиб қилишга алоҳида эътиборни қаратяпмиз. Конституция материалларини дарсларда ва дарслардан ташқари вақтларда чуқур ўргатиш мақсадида ўқитувчиларга мўлжалланган услубий тавсиялар ишлаб чиқилди. Ишончим комилки, Асосий Қонунимизда белгиланган барча ҳолатларни пухта ўзлаштирмай туриб, ўғил-қизларимизни ҳуқуқий дунёқарашини шакллантириш, уларни ҳақиқий ватанпарвар қилиб тарбиялаш мушкул.

Миллий истиқлол ва ҳозирги бозор иқтисодиёти шароити таълим-тарбияга янгича ёндошувни тақозо этмоқда. Бунда тарбияланувчиларнинг ҳар биридаги қизиқиш ва қобилиятни инобатга олиб, билим эгаллашларига кўмаклашиш, касбга тўғри йўналтириш зарур. Айни пайтда пойтахтимизда 50 тага яқин мактаблар гимназия ва лицейларга айлантирилган, 48 та болалар боғчаларида эса кичкинтойлар чет тилларга ўргатилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида Америка Қўшма Штатларига 21 нафар ўқувчи инглиз тили чуқур ўқитиладиган махсус мактабларга, Туркиядаги техника билим юртларига эса 86 нафар ўқувчи жўнаб кетди. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, таълимни такомиллаштириш ва юксалтиришга мўлжалланган 86 ўқув режаси ва 300 дастур ишлаб чиқилдики, булар ота-оналар ҳамда болалар ўзлари хоҳлаган йўналишдаги касб-ҳунарга мўлжалланган таълимни танлаб олишларига имкон яратди.

Замонавий таълим услубларидан оқилона фойдаланаётганимиз, ўзаро ҳамжиҳатлик, болаларга кўрсатилаётган ғамхўрликлар туфайли муаллимларимиз жамоаси ўқитув ва тарбияда юқори кўрсаткичларга эришишяпти. Биргина мисол. Ўтган йили фанлар бўйича ўтказилган республика олимпиадасида пойтахтимиз ўқувчилари биринчи ўринни эгалладилар.

Муаллимларимизнинг олий мактаблар жамоалари билан алоқалари тобора такомиллашиб боряпти. Бугунги кунда 45-миллий амалий санъати лицейи «Микond» заводи билан шартнома тузиб, ҳунармандлар тайёрлаяпти. 86-мактаб негизида эса алоқа, ахборот ва коммуникация хизматига йўналтирувчи махсус синфлар ташкил этилган. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Келажак авлод тарбияси албатта муаллим, тарбиячининг нуфузига боғлиқ. Агар буни эътиборга олсак, мутахассислар тайёрлаш масаласи ҳануз муаммолигича қолаётганини таъкидлаш зарур. Зеро, минг нафар муаллимдан деярли 90 фоизини аёллар ташкил этмоқда. Шу боис ҳам биз мактабларда ишлаш учун олий ўқув юртларининг талабалари, нафақахўрларни жалб этишга мажбур бўляпмиз. Мазкур муаммони ҳал этиш мақсадида ўқувчиларни муаллимлик касбига йўналтириш учун шаҳримиздаги қатор билим масканларида педагогика синфлари очдик. Шунингдек, ҳар бир туманда ўқувчиларни муаллимлар тайёрлаш олий ўқув юртларига киришларига ёрдам берувчи лицейлар ташкил этилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, муаллимларимизнинг давр талаби асосида дарс ўтишлари, таълим-тарбияни шакллантириб боришлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилмоқда. Шундай экан, улар ҳам мустақил юртимизга муносиб кишилар, келажагимизнинг бунёдкорлари бўлишлари, ўз устиларида ишлаб, тинмай изланишлари зарур.

Дастур вазифасини ўтайди

Ҳ. ҲОШИМОВ,

Собир Раҳимов туманидаги 22-мактаб директори, халқ ўқитувчиси:

— Ҳозирги авлодни билимдон, баркамол, Ватан манфаатлари ҳақида онгли тушунчага эга қилиб тарбиялашдек вазифа муаллимларнинг асосий мақсадидир. Бу мақсадга эришишда Ўзбекистон Конституцияси асосий дастур бўлиб хизмат қилади. Асосий Қонунимиз моддаларида ҳуқуқий демократик давлат фуқароларининг билим олиши, тарбияланиши, ҳаётда ўз ўрнини топиши давлатимиз томонидан кафолатланиши, ёш авлодни камолотга етказиш бутун жамиятнинг бурчи эканлиги ўз ифодасини топган.

Олдимизда катта вазифалар турган экан, ҳар биримизда бугунги кунда ўзбек муаллими қандай бўлмоғи керак, деган саволнинг туғилиши табиий. Кўп йиллик педагогик тажрибамга таяниб бу ҳақда мен ҳам чуқур ўйлаб кўрдим. Назаримда, муаллимларимиз энг аввало давлатимиз сиёсатини чуқур идрок этишлари, жамиятимиздаги инсонпарварлик ғояларининг жонкуяр тарғиботчилари бўлишлари зарур. Ана шундагина улар мустақил юртимизга муносиб кишиларни тарбиялаб етиштирадилар. Мактабимиз маорифчилари ҳам буни чуқур англаб етиб, ўқувчиларни Ватанга содиқ, фидойи, билимдон, ишбилармон, иймонли ва эътиқодли бўлиб камол топишлари учун доимо изланиб, турли чора-тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Тарих, география, давлат ҳуқуқи асосларига оид дарсларда Ўзбекистон Конституциясига бағишланган очиқ дарслар ўтказиляпти. Тарбиявий соатларда ҳам Асосий Қонунимизда белгилаб берилган қоида ва меъёрлар ўқувчилар қалбига жо қилинаётир. Бу мавзуга бағишлаб, 8-, 9-синфларда топқирлар, зукколар беллашуви ва савол-жавоб кечалари ташкил этиляпти. Болаларга Амир Темур, Бобур Мирзо, Улуғбек, Беруний каби алломаларимизнинг ватанпарварлик, ватанга содиқлик ҳақидаги таълимотлари тушунтириб борилмоқда. Шунингдек, Ватанимиз тарихи, унинг байроғи, мадҳияси, рамзи тўғрисида махсус дарслар ўтказилди. Бўнда мактабимиз ҳудудида жойлашган маҳалла аҳли, ўқувчиларимиз маҳалладошимиз, мактабнинг собиқ ўқувчиси генерал Собир Раҳимов хотирасини эъзозладилар. Улар она-Ватанга содиқ, фидойи ўзбек ўғлонининг қаҳрамонлик фазилатларидан доим ибрат олишади.

Муаллимларимизнинг чуқур изланиб, амалга ошираётган ҳар бир тадбири ёшларнинг ҳаётимиз Қомусини чуқур тушуниб етиши, уни ҳурматлаши ва қоидаларига қатъий амал қилишга хизмат қилмоқда.

Маҳаллалар билан ҳамкорликда

И. ЗОКИРОВ,

Ҳамза тумани халқ таълими бўлимининг мудири:

— Мустақил юртимизга баркамол йигит-қизлар керак экан, бу таълим-тарбияда энг илғор усуллардан фойдаланишни талаб қилади. Буни яхши ҳис қилган педагогик жамоаларимиз маҳалла комитетлари, турли ижодий ташкилотлар ва маданият муассасалари билан яқин алоқа ўрнатиб, ёшларимизга миллий урф-одатларимизни сингдиришга ҳаракат қилишяпти. Бу эса болаларнинг ахлоқ-одобли, билимли, маънавий етук бўлиб камол топишларида катта аҳамият касб этаётир.

Мактаб, оила ва маҳалла иттифоқи сўзда эмас, балки амалда мустаҳкамланиб бормоқда. «Мактаб — маҳалла меҳмони». Бундай ижодий мулоқот муаллимлар ва ота-оналарнинг фарзанд тарбиясидаги ҳамкорлигини мустаҳкамлаш, тарбияси оғир болалар устида самарали ишлашга имконият яратмоқда. Мактаб ҳамда маҳалла комитетлари аниқ дастур асосида олиб бораётган ишлар айниқса диққатга сазовордир.

Сир эмаски, бугунги кунда ўқувчиларимизнинг қизиқиши ва ҳоҳиш иродасини барча муаллимларимиз ҳам етарли даражада ўрганишаётгани йўқ. Маҳаллалар билан ҳамкорлик эса болаларнинг ўз орзулари, кўзлаган мақсадларига эришишларига яқиндан ёрдам бераяпти. Туманда болаларнинг қизиқишларини инобатга олиб, уларни турли хил тўгаракларга жалб этишга алоҳида эътибор қаратяпмиз. Айни пайтда мактабларда 687 та, мактабдан ташқари муассасаларда эса 86 та тўгарак фаолият кўрсатяпти. Машғулотларни энг тажрибали муаллимларимиз бошқариб, бор билим ва маҳоратларини ишга солмоқдалар.

Маълумки, ёшларга ҳуқуқ асосларини тўлиқ сингдириш энг асосий вазифалардан ҳисобланади. Буни эътиборга олиб, ҳуқуқий тарбиянинг янгича усул ва услубларидан фойдаланяпмиз. Муаллимларимиз ҳуқуқ-тартибот идоралари, суд, прокуратура, шаҳар китобсеварлар жамияти, маърузачилар гуруҳлари билан яқин алоқа ўрнатишган. Бундан ташқари, мазкур ўқув йилида маҳаллаларда, хусусан Янгиобод маҳалласида қонунчилик, педагогика, руҳшунослик бўйича маслаҳат берувчи пунктлар ташкил этилди. Мазкур жойларда ҳам ҳаётда катта тажриба орттирган муаллимларимиз бу ерга мурожаат қилаётганлардан ўзларининг фикр-мулоҳазаларини аяшмаяпти.

Юқорида таъкидланганлардан кўриниб турибдики, ҳозирги пайтда маҳаллаларга катта эътибор берилаётган экан, педагогик жамоаларимизнинг маҳалла комитетлари билан ҳамкорлиги ҳар томонлама фойда беряпти.

Бой меросимиздан фойдаланайлик

ҚИРА МУҲАММАДЖОНОВА,

110-мактабнинг физика ўқитувчиси:

— Муаллим энг аввало миришкор, болаларни чин дилдан севувчи ва улар келажаги учун қайғурадиган касб эгаси бўлмоғи зарур, деб ҳисоблайман. Менимча, ҳозирги шароитда бу касб эгаси ўзининг иш услубини бир қанча ўзгартириши талаб этилади. Чунончи, илгари асосий вазифамиз ўқувчиларга таълим бериш бўлган бўлса, эндиликда уларнинг қобилияти ва техник ижодкорлигини ҳам шакллантириб бориш лозим. Бу вазифани бажариш учун муаллим тинмай изланиши, билимини бойитиб бориши, ўз устида ишлаши керак.

Масалан, мен дарсда кўпроқ Ньютон қонунларини қандай тушунтириш эмас, балки шу қонунлар орқали ҳозирги замон техникаси билан болаларни яқиндан таништириш, шу билан улар онгини ўстириш ҳақида ўйлайман. Мавзуларга бундай ёндошилганда, ҳар бир сабоқ ўзининг яхши самарасини беради. Яна бир томони, республикамизнинг бой мероси, миллий ва маънавий қадриятларни ёшларимизга сингдирилмай туриб, кўзланган натижага эришиш қийин. Айтайлик, физика дарсида соҳибқирон Амир Темур саройи ҳақида 1403 йилда Испания элчиси Гонзалес до Квалекимонинг хотиралари ёдга олинганда, ўқувчиларда ўз жонажон ўлкаси, қадимий халқ маданиятидан фахрланиш туйғуси ҳосил бўлади. Бунинг боиси, Гонзалеснинг эсдаликларида соҳибқирон саройи фавворalarининг ажойиб мўъжизаси, миноралларнинг зилзилага бардошлилиги ва бошқа хусусиятлар физика қонунларига асосланган.

Шуни ҳам эътироф этиш керакки, бугунги кунда биз кўп миллатли, барча фуқаролари тенг ҳуқуқли давлатни барпо этаётган эканмиз, муаллим истеъдоди ва маҳоратини ишга солаётганда, мана шу жиҳатни ҳам эътиборга олиши зарур. Шу ўринда бир мисол устида тўхталмоқчиман. Ўтган йилнинг охирида мактабимиз ўқувчилари очиқ Москва турнирида ғолиб чиқиб, ёш физикларнинг VI халқаро беллашувида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Мазкур баҳсларда Польша, Словакия, Беларусь, Молдова ва бошқа мамлакатларнинг вакиллари устидан ғалаба қозонган командамиз ажойиб ютуқни қўлга киритди. Мустақил республикамиз шаънини мазкур халқаро тадбирда турли миллатга мансуб иқтидорли ўқувчиларимиз ҳимоя қилдилар. Албатта, бундай ғалаба муаллимларимизнинг турли миллатдаги ўғил-қизларни ягона мақсад сари йўналтира олганлари, уларга таълим-тарбия беришда бор куч-ғайратларини аямаганлари туфайли қўлга киритилди.

Баҳони кўпчилик беради

Б. ҚАРИМОВ,

Чилонзор туманидаги 138-мактабнинг олий тоифали математика ўқитувчиси:

— Модомики, муаллим обрўси, нуфузи ҳақида баҳс кетар экан, мустақиллик шарофати билан бу касб назаримда ўзининг ҳақиқий қадр-қимматини топяпти. Президентимизнинг саъй-ҳаракати туфайли муаллимларнинг шароити бир неча марта яхшиланди. Очиғини айтиш керак, ислоҳот қанчалик оғир кечмасин, давлатимиз ўқитувчиларнинг моддий аҳволини ҳеч қачон ночор қилиб қўймади. Аксинча, муаллим ҳамма вақт ҳар қандай нуфузли минбарлардан улуғланди.

Шундай экан, ўқитувчилар бугунги кунда қандай бўлиши керак? Ёшларимиз тақдирини кимга ишоняпмиз, деган ҳақли савол ҳар қандай ота-онани қизиқтириши табиий. Ота-оналар фарзандларини одобли, ахлоқли бўлиб ўсиб-улғайишлари учун ўқитувчининг ёрдамига муҳтождирлар. Шарқда азалда муаллим — маънавий ота, муаллима эса — маънавий она ҳукмидадир. Ҳеч ерда муаллим шарқдагичалик обрў-эътиборга эга бўлмаган.

Искандар Зулқарнайндан сўрадилар:

— Кимни кўпроқ яхши кўрасиз, отангизними ёки устозингизними?

Искандар шундай деб жавоб берди:

— Отамни ҳам, устозимни ҳам бир хилда яхши кўраман. Отам мени дунёга келишимга, униб-ўсишимга сабабчи бўлса, устозим фазлу камол топишимга сабабчи бўлди. Шунга кўра ҳар икки тарбиячимга бир назарда қарайман. Ҳар икки муҳтарам зотга баробар муҳаббат боғлаб, эҳтиром қиламан.

Ўқитувчининг энг биринчи нуфузи ўзининг одоб-ахлоқида шогирдларига намуна бўлишлигида. Таълим ва тарбиянинг қонун-қоидаларига биноан, ўқитувчи очиқ юзли, ширинсўзли, ҳалим, мутавозе бўлиши даркор. Бундай устозларни ҳамма — бутун мактаб ва маҳалла ҳурмат қилади. Барча ёмон иллатлар ширин суҳбат, тарбия билан қочади, муаллим нуфузини оширади.

Илгари таълим бериб тарбиялайлик, деган шиорнамо сўзлар юрар эди. Ҳозир эса, менинг назаримда, аввал тарбия, сўнг таълим берайлик, десак тўғри бўлади. Чунки, ҳамиша тарбияли инсондангина асл одам чиқади. Шунинг учун биз муаллимлар обрўсини оширадиган энг биринчи омил — маҳаллада, мактабда, ҳар ерда маҳоратли тарбиячи бўлишдур.

Биздан таълим-тарбиянинг енгилдан оғирга, маълумдан мажҳулга, яқиндан узоққа деган қоидаларга асосланиб илм бериш талаб этилмоқда. Ўзингиз бир ўйлаб кўринг, ҳаммаёқда мафкуравий ўзгариш. Янги жаҳон технологиялари, компьютер, видеотехникалар кириб келаётган бир шароитда эскича ўқитиш муаллим обрўсини оширадими? Ҳозирги ёшларга қуруқ ваъз айтиш ёқмайди. Билъакс, болаларимиз дунёқараши, фикрлаши шундай кенгайиб кетдики, муаллим бир сония ўз устида ишламай қўйдими, сўзсиз ҳаётдан орқада қолиб кетяпти. Демак, нуфузли бўламан деган муаллим ҳар вақт ўз устида ишлаши, устувор мафкура ва билимга эга бўлиши даркор. Хоҳлаймизми-йўқми тест синовлари, хорижда ўқитиш каби илҳомбахш талабларнинг ўзи биздан шуни тақозо қилмоқда. Билимсиз болани берган мактаб ҳам, ундаги муаллимлар ҳам ўз-ўзидан нуфузини йўқотаверади.

Ҳозир ота-оналар орасида боламни фалон мактаб, фалончи муаллимда ўқитаман, деб фарзандини бир неча чақирим узоққа олиб бораётганлар ҳам топиляпти. Демак, шундай билим даргоҳларида тарбия ҳам, таълим ҳам аъло бўлади, демакки, обрў-эътибори кундан-кунга ортиб боради. Боланинг ўқишга, устозларга ихлоси ортади.

Муаллимлик шундай касблар сирасига дахлдорки, унинг баҳосини бир киши эмас, балки жамоатчилик, маҳалла-кўй ва ота-оналар беришади.

Иш тажрибалари оммалашяпти

Х. ИМИНХЎЖАЕВА,

Юнусобод туманидаги 245-болалар боғчасининг мудири:

— Муаллимнинг обрў-эътибори тўғрисида гап бораётган экан, улар каби келажак авлодни вояга етказаётган тарбиячилар хусусида ҳам мулоҳаза юритиш ўринли деб биламан. Чунки, болалар дастлабки билим кўникмаларини, муомала ва одоб-ахлоқни боғчада ўрганишади.

Жамоамиз аввало боғчамизда тарбияланаётган русийзабон болаларни ўзбек тилига ўргатишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйишган. Бу вазифани муваффақиятли адо этиш учун таълимнинг янги усуллари, чунончи ўзбек халқ анъаналари, маданиятимиз, бой меросимиз, миллий ўйинлардан кенг фойдаланяпмиз. Ижодий гуруҳга Ф. Зуфарова, М. Содиқова, З. Шодмонова каби тажрибали ходимларимизни аъзо қилдик. Улар томонидан маҳаллалар, чойхоналарда ҳордиқ чиқараётган кексаларимиз ҳузурига, шунингдек музей ва кўргазмаларга уюштирилаётган саёҳатлар яхши натижа беряпти. Бундай омиллар кичкинтойларимизда ўз диёри, унинг бойликлари, гўзал табиатидан фахрланиш туйғусини шакллантиряпти.

Булардан ташқари, тарбиячиларимиз ўз ижодий қобилиятларини ўстириш мақсадида турли хил мавзуларда ўқув-кўргазмали воситалар ҳам тайёрлашяпти. Бугунги кунда улар шаҳримиздаги кўплаб болалар боғчаларида қўлланмоқда.

Олиб борилган саъй-ҳаракатлар оқибатида кичкинтойларимиз билим даргоҳларига ўзбек тилини тўғри талаффуз қилишни ўрганиб олган ҳолда йўл олишяпти. Ўйлайманки, агар мактабларда ҳам иш шу зайлда ташкил этилса, республикамизнинг русийзабон аҳолиси учун ўзбек тили иккинчи она тили бўлиб қоларди.

Шуни ҳам қувонч билан айтиб ўтиш зарурки, педагогик жамоамизнинг иш тажрибалари республика Халқ таълими вазирлиги ҳайъати ва Тошкент шаҳар Халқ таълими Бош бошқармаси томонидан тасдиқланиб, муаллифлик мақоми берилди. Бундан илҳомланган тарбиячиларимиз эришган ютуқлари билан чекланиб қолмай, тинмай изланмоқдалар. Ота-оналарнинг хоҳиши инобатга олиниб, боғчамизда изостудия очилди, хореография гуруҳи ташкил этилиши кўзланмоқда. Болаларни лотин графикасига ўқитиш ҳам бошлаб юборилди.

Моддий рағбатга ҳам боғлиқ

У. ЗИЕЕВ,

Яккасарой тумани халқ таълими бўлими мудирининг ўринбосари:

— Фикримча, муаллим бор тажрибаси, куч-ғайратини ёшлар тарбиясига бағишлаши учун аввало унга шароит яратиб беришимиз зарур. Чунки у моддий жиҳатдан етарли даражада таъминланиб, имтиёзлардан фойдаланмас экан, ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида бор имкониятларини ишга солиши қийин. Шу ўринда ҳар бир жамоа раҳбари мавжуд имкониятларни ишга солиб, муаллимларни рағбатлантириб бориши мақсадга мувофиқдир.

Туман халқ таълими бўлими ўқитувчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларни моддий жиҳатдан ҳар томонлама таъминлаб боришга ҳаракат қилаётир. Янги йил арафасида тумандаги барча ўқитувчилар, тарбиячилар ва бошқа халқ таълими ходимларини тақдирлаш учун маблағ ажратдик. Шу мақсадда 23 миллион сўм сарфланди ҳамда республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон Республикаси ўқувчи-ёшларини рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони асосида туман ҳокимининг фармойиши билан эндиликда ҳар йили туман олимпиадасида ғолиб чиққан ўқувчилар ҳамда уларнинг устозлари пул мукофотлари билан тақдирланишяпти. Бундай мукофотлар халқ таълими ходимларига касб байрамида ҳам берилди.

Туман ҳокимининг фармойишига кўра, «Йил ўқитувчиси» танлови ўтказиш анъанага айланиб қолди. Танлов ҳомийлари туман ҳокимлиги ва ҳомийлар тақдим этган пул мукофотлари ҳамда қимматбаҳо совғаларга эга бўлишяпти. Муаллимларимиз бундай тадбирларда тез-тез иштирок этиб, моддий рағбатланишса, бошқа томондан ўз устиларида ишлашяпти.

Булардан ташқари, муаллимларимиз барча шарт-шароитларга эга бўлган синфхоналарда дарс ўтишларига ҳам алоҳида эътибор беряпмиз. Ўтган йилнинг ўзида фақат учта мактабни қайта таъмирлаш учун 64 миллион сўм, бошқа муассасаларни жорий таъмирлашга эса 2,5 миллион сўмлик қурилиш ашёлари ажратилгани фикримизнинг далилидир. Кўрсатилаётган бундай ғамхўрликларга жавобан, муаллимларимиз аниқ иш режалари, дастурлар асосида ёш авлодни замонамизга хос қилиб тарбиялашяпти. Бу эса ота-оналар ва маҳалла-кўй ўртасида уларнинг обрўси ошишига олиб келаётир.

Масъулият ҳисси

Л. АФИНОГЕНОВА,

тиббиёт-педагогика коллежининг директори:

— Билим юртимизда 540 нафар ўқувчи таълим олмоқда. Улар ўрта маълумот олиш билан бирга касб эгалари ҳам бўладилар. Коллежни муваффақиятли битирган ёшлар «Меҳр-шафқат ҳамшираси», «Хонадон тарбиячиси», «Мактабгача болалар муассасаси тарбиячиси» каби асосий мутахассисликлардан ташқари даволаш косметикаси, уқалаш, машинкада ёзиш, бозор иқтисодиёти асосларидан ҳам хабардор бўлишади.

Шуниси таҳсинга сазоворки, педагогик жамоамиз томонидан ўқув дастурлари яратиш, ўқув ва методик адабиётлар устида ишлаш ҳам кенг кўламда амалга ошириляпти. Масалан, ўтган йили коллеж ўқитувчиси, тиббиёт фанлари номзоди Д. Бердиев лотин тили бўйича методик қўлланмани нашр этишга тайёрлади. Ўқувчиларнинг ижодий қобилиятини шакллантиришга ҳам катта аҳамият беряпмиз. Тиббиёт синфининг 11-синф ўқувчиси Манас Минбоев тиббиёт тарихи мавзуида реферат тайёрлади. Бу илмий ишдан коллежнинг тиббиёт бўлимида таълим олаётган ёшлар ўқув-методик қўлланма сифатида фойдаланишлари мумкин.

«Меҳр-шафқат ҳамшираси» касби бўйича назарий ва амалий машғулотлар турли хил тиббий асбоб-ускуналар ва ашёлардан фойдаланган ҳолда ташкил этиляпти. Ўқувчилар шунингдек, Яккасарой ва Миробод туманлари ижтимоий-таъминот бўлимлари, шифохоналар, болалар боғчаларида ўз маҳоратларини оширишяпти.

Тиббиёт ходими инсон саломатлигини муҳофаза этади, унинг соғлиғи учун жавобгар шахсдир. Шу боис бу мутахассисликни эгаллаётган кишига катта масъулият юкланади. Муаллимларимиз ўқувчиларга пухта билим беришлари билан бирга уларни касб сирларини пухта эгаллашга ўргатишяпти. Бунга эса ўзларининг бой тажрибалари ва маҳоратларини ишга солиб эришмоқдалар.

Давра суҳбатини Саъдулла ШОДИЕВ ёзиб олди.

АЛИФБОМИЗ РАВНАҚИ УЧУН

Эмас осон бу майдон ичра турмоқ,
Низомий панжасига панжа урмоқ.

Навоий.

Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши 2000 йилгача лотин алифбоси асосидаги ўзбек ёзувига ўтиш юзасидан қарор қабул қилди. Бу ғоят кенг кўламли ишдир. Олдимизда алифбодан тортиб, қомусгача ҳамма-ҳаммасини қайта нашр қилиш, ёшу қарига лотин алифбоси асосидаги ўзбек ёзувини ўргатишнинг самарадор усулларини топиш вазифаси турибди.

Бу йўлдаги иқтисодий, техникавий ва бошқа қийинчиликларнинг турини санаб адо қилиб бўлмайди. Аммо амалий ишга ўтиш зарур. Халқимизга амалий кўмак керак.

Шу нуқтаи назардан биз қуйида тўртта жадвални омма ва олимларимиз ҳукмига ҳавола қилишга жазм этдик.

Биринчи жадвал лотин алифбоси асосидаги ўзбек ёзуви. Кўриниб турибдики, биз йигирма еттита ҳарф ва бир белги тавсия этдик. Лотин ёзувидаги «С с» кейинчалик «Қ k» га ўтган. Масалан: Катерина Catherina — Katherina тарзида ёзилаверади. Ўз-ўзидан равшанки, биз «С с» ҳарфидан воз кечдик.

Қаттиқ «х» ҳарфига биз белгисиз Н h ни лозим топдик: tahta, hato каби. Юмшоқ «ҳ»ни белгили (нуқтали) Ḥ ḥ билан ифода этдик. Масалан: ḥam, Ḥamid, hozir каби. Ж, gж ўрнида j ҳарфидан фойдаландик: ajdod, ajdar.

«й» ўрнида эса «у» ҳарфидан фойдаланилса, савод ўрганиш осонлашади ва тезлашади: yetmoq — етмоқ, yer — ер, yel — ел, yil — йил, yigit — йигит, uy — уй, üy — ўй, inconiy, zamonaviy кабилар.

Ў ҳарфини ü билан ифода этдик: üyin — ўйин, ütmas — ўтмас, Üljas — Ўлжас, rübarü — рўбару кабилар.

Шуни уқтириб ўтиш керакки, биз бу алифбони шакллантиришда барча шарқ, ғарб, славян (кирилл) ва бошқа тиллардаги ҳарф, сўз ва атамаларни лотин-ўзбек ёзувига ўтказиш (транслитерация) қонун-қоидаларига қатъий амал қилдик. Савол: Хорижий тиллардаги сўз ва ибораларни лотин-ўзбек ёзувида қандай ифода этса бўлади? Жавоб: Шу алифбодаги ҳарфларни бириктириш билан уларни осонликча ифода этиш мумкин, яъни Генрих Гейне — Genrih Geyne; Джон Клинтон — Jon Klinton; Юрий Гагарин — Yuriy Gagarin; Циолковский — Tsiolkovskiy; Маргарет Течер — Margaret Teçer; Щчерба—Şçerba; станция — stansiya; конституция — Konstitusiya ва ҳкз.

Ундошлар тизимида қийинчилик асосан «ғ» ва «ж/дж» ҳарфлари, шунингдек, «нг» бирикмасида ўз аксини топган. Шуни ёдда тутиш керакки, «в» ҳарфи бошқа тилларда «v» ҳамда «w» шаклида учрайди. Масалан, Воҳид — Vohid * Wohid, Воҳидов — Vohidov * Wohidow, Москва — Moscow, Moskva * Moscov бизнингча, v ҳарфи маъқул.

«Х» ҳарфига ҳожат йўқ. Қаттиқ h унинг вазифасини ўтайди: hotin, hola, hon каби. taksi, tekst, teleks «ks» ундошлар бирикмаси билан ифодаланса, мақсадга мувофиқ бўлади.

цирк — * cirk, (t)sirk
цилиндр — * cilindr, (t)silindr
цех — * cex, (t)seh
шприц — * spric, spri(t)s кабилар.

Унлилар тизимида я, ю, ё, е йўлашган унлилар қуйидаги (ҳарф бирикмалари анчагина қийинчиликларга сабаб бўлади. Шу боисдан биз уларни иккинчи жадвалда ифода этиб, мисоллар ёрдамида изоҳлашга) тушунтиришга ҳаракат қилдик.

Унли ҳарфлар бирикмасига мисоллар

3- жадвал

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
й	я	ё	ю	е					
й	йа	йо	йу	йе	ай	ой	ий	йў	йи
y	ya	yo	yu	ye	ay	oy	iy	yü	yi

Мисоллар:
1. кийим — kiyim
2. яша — yaşa
3. ёз — yoз
4. югур — yugur
5. елим — yelim
6. айтай — aytay
7. ойдин — oydin
8. жийда — jiyda
9. йўлбарс — yülbars
10. йигит — yigit

Шу тўртта жадвалда баён этилган лотин-турк алифбоси асосидаги ўзбек ёзуви озгина бўлса ҳам китобхонлар талабига жавоб берса, биз ўз бурчимизни адо этган бўламиз.

---

* бу белги қўйилган сўз шу шаклда ишлатилмаслигини англатади.

1- жадвал

ЛОТИН АЛИФБОСИ АСОСИДАГИ ЎЗБЕК ЁЗУВИ

Тартиб рақами	Лотин ҳарфлари				Кирилл ҳарфлари
	Босма	Ёзма	Номи	Талаффузи	
1.	A a	*A a*	a	(а)	А а
2.	B b	*B b*	be	(б)	Б б
3.	D d	*D d*	de	(д)	Д д
4.	E e	*E e*	e	(е)	Э э/е
5.	F f	*F f*	ef	(ф)	Ф ф
6.	G g	*G g*	ge	(г)	Г г
7.	H h	*H h*	ha	(х)	Х х (каттиқ)
8.	Ḥ ḥ	*Ḥ ḥ*	ḥe	(ҳ)	Ҳ ҳ (юмшоқ)
9.	I i	*I i*	i	(и)	И и
10.	J j	*J j*	dze	(ж, дж)	Ж ж/дж
11.	Қ k	*K k*	ka	(к)	К к
12.	L l	*L l*	el	(л)	Л л
13.	M m	*M m*	em	(м)	М м
14.	N n	*N n*	en	(н)	Н н
15.	O o	*O o*	o	(о)	О о
16.	P p	*P p*	pe	(п)	П п
17.	Q q	*Q q*	ku	(қ)	Қ қ
18.	R r	*R r*	re	(р)	Р р
19.	S s	*S s*	es	(с)	С с
20.	T t	*T t*	te	(т)	Т т
21.	U u	*U u*	u	(у)	У у
22.	Ü ü	*Ü ü*	Ü	(ў)	Ў ў
23.	V v	*V v*	ve	(в)	В в
24.	Y y	*Y y*	ye	(й)	Й й
25.	Z z	*З з*	ze	(з)	З з
26.	Ç ç	*Ç ç*	çe	(ч)	Ч ч
27.	Ş ş	*Ş ş*	şe	(ш)	Ш ш
28.	(')				апострoф

2- жадвал

УНЛИЛАР ТИЗИМИ

Кирилл	Лотин	МИСОЛЛАР
унли товушлари	унли товушлари	
[а]	[a]	Аҳмад *Aḥmad*
[е/э]	[e]	елим, элим, етим yelim, elim, yetim — Yetim Bobojon этик etik Egam эрмак ermak Eşmat, Eşqobil эчки eçki етти yetti
[й]	[y]	йил yil Yusuf, Yunus йилнома yilnoma интизом intizom Ihtiyor интизор intizor Iqbol
[и]	[i]	исм ism Ismat изм izm Izzat ислом islom Islom
[о]	[o]	ота ota онг ong
[у]	[u]	узум uzum Usmon узди uzun узанги uzangi
[ў]	[ü]	ўртоқ ürtoq Ülmas ўртоғим ürtoghim Üktam ўртоғинг ürtoghing

4- жадвал

УНДОШЛАР ТИЗИМИ

Кирилл	Лотин	МИСОЛЛАР		
ундош товуши	ундош товуши			
[б]	[b]	бобо	Бахтиёр	Bahtiyor
[д] дарахт	[d]	daraht	Дадаали Дадахон	Dadaali Dadahon/khon
[ф] фотиҳа	[f]	fotiḥa Файзиев Fayziyev	Fotima Фотима	Fayz Файз
[г] Гавҳар гулоб	[g]	Gavḥar gulob	Гўзал Güzal	Гўзал Güzal
[х] хотин	[h]	hotin		
[ҳ] ҳотам	[ḥ]	ḥotam	Ҳошим Hoşim	
[ж, дж]	[dʒ]	жамол аждод жаҳон	Jamol Ajdod jaḥon	Жаҳонгир Jahongir
[к] кул	[k]	kul	Камол	Kamol
[л] лола	[l]	Лола Lola	Латипов Latipov	
[м] маъқул	[m]	ma'qul	маҳалла maḥalla	
[н] нон	[n]	non	Нодир Nodir	
[н] ўқинг кўринг тонг, бонг	[ng]	üqing, küring tong, bong		сингил singil
[п] пахта падар	[p]	pahta padar	Пирмуҳаммад Pirmuḥammad	
[қ] қалам қалъа	[q]	qalam qal'a	Қаландаров Qalandarov/w	
[р] Раъно райҳон	[r]	Ra'no rayhon	Раҳмон Raḥmon Rayḥon	
[с] разм расм	[s/z]	razm rasm	Расил Ҳамзатов Rasul Ḥamzatov	
[т] тахт тоқат	[t]	taht toqat	талаба talaba	толиб tolib
[в] вақт қувват	[v]	vaqt quvvat	Воҳид * Wohid	Voḥid
[з] замон зафар	[z]	zamon zafar	Зафарнома Zafarnoma	
[ч] чаман чашма	[ç]	çaman çaşma	Çaman	
[ғ] ғалаба	[gh]	ghalaba	Gholib Gholiba	
[ш] шараф	[ş]	Şaraf	Şaraf	

ЙЎЛДОШ САЙИД АЪЛО
Тошкент Давлат шарқшунослик институти доценти

Фарзанд камоли онанинг жамолида акс этади. Айниқса, фарзанди миллий кийимда ҳовлиларни тўлдириб юрса, онанинг қувончига чек бўлмайди. Ҳамиша удумларимизга содиқ бўлиб ўс, деб тилак билдиради.

* *Тарихимизни ўрганамиз*

ҲАЗРАТИ ИМОМ — ХАСТИМОМ

«Ҳурматли таҳририят ходимлари. Шаҳримизда «Хастимом» деб номланган мақбара бор. Илтимос, шу мақбаранинг тарихи, унинг нима учун бундай ном билан аталиши ҳақида мақола ёритсангизлар. Зеро, биз ёшларни мустақил Ўзбекистонимиз, шаҳримизнинг тарихи жуда қизиқтиради.

Абдуманноп ЮСУПОВ,
Тошкент Давлат университети талабаси.

Тошкентдек шаҳри азимда шундай жойлар борки, номи қандай келиб чиққанини шу ерда яшаб туриб билмаслик мумкин. Гап бу ерда ўтмишни чуқурроқ холисона ўрганиш ва авлод-аждодларимизнинг қутлуғ хотирасига ҳурматни сақлаш лозимлиги ҳақида боради. Дарвоқе, бугунги кунимиз эртанги тарихга айланади. Буни зинҳор унутмаслик керак. Тошкент шаҳрида Ҳазрати Имом номи билан машҳур XVI асрга мансуб меъморчилик ансамбли мавжуд. Халқ тилида «Хастимом» деб юритиладиган бу кўҳна обида хориждан қадам ранжида қилган сайёҳларнинг диққат-эътиборини қозониб келмоқда. Тўққизинчи асрда яшаб ижод этган илоҳиёт илми билимдони Абубакр Муҳаммад Қаффол Шоший қабри устига 1541—1542 йилларда Шайбонийлар сулоласидан бўлмиш Наврўз Аҳмадхон (Бароқхон) амри фармони билан ғоят муҳташам мақбара қурилган. 1556 йилда Бароқхон вафот этгач, ғоят нозик дид, ҳашамат билан мадраса барпо этилган. Шайбонийлар Ҳазрати Имом қабристонини дабдабали бунёд этиши натижасида ерли аҳоли ўртасида ғоят катта обрў-эътиборга сазовор бўлишган. Зеро, ислом ва умуминсоний, маданий қадриятларни эъзозлаган тождорлар халқ оммаси орасида доимо юксак ҳурматга эришиб келганлар. Бунга тарих гувоҳ. Абубакр Муҳаммад Қаффол Шоший 976 йилда вафот этган, Х асрда унинг қабри мухлисларининг зиёратгоҳига айланган. Демак, Қаффол Шоший мақбарасининг ҳозирда мавжуд бўлган салобатли биноси улкан диний шахс вафотидан кейин қарийб 5 аср кейин, яъни XVI асрда Шайбонийлар сулоласи ҳукмронлик қилган даврда Тошкентнинг равнақ топган вақтида бунёд этилган. Абубакр Муҳаммад Қаффол Шошийнинг касби-кори, нима учун бу зот Хасти Имом деб аталади, Бароқхоннинг бу зот қабри устига мақбара қуриш сабаблари нима деган саволлар кўпчиликни қизиқтириши табиий, албатта. Аввало юқорида баён этилганидек, Абубакр Муҳаммад Қаффол Шоший тошкентлик бўлиб, Тошкент шаҳрининг шимолидаги қишлоқлардан бирида, ҳозирги Тошкентнинг шимолий қисмида дунёга келган. Касби қаффол, яъни қулфсоз уста бўлиб, тирикчиликдан бўшаган вақтда илоҳий илмларни ўрганиш билан шуғулланган.

Гоҳида улуғ сиймолар ҳаётини ёки мураккаб тарихий ҳодисалар тилсимини очишда халқ ичида мерос бўлиб қолган ривоятлар гўёки калитдек нозик вазифани бажаради. Шу маънода бу улуғ зотнинг болалик даврида юз берган бир воқеа ҳақидаги ривоят оғиздан-оғизга ўтиб ҳозирги кунимизга етиб келган. Мен бу ривоятни асл насл-насаби Ҳазрати Имом обидаси жойлашган кўҳна маҳаллада туғилиб ўсган Тўхтахон Абулқодир қори қизидан болалигимда эшитганман. Мадраса талабаси бўлмиш Абубакр Муҳаммад илоҳий илмларни ўрганишда қийналиб, умидсизликка тушиб ўтирганда ногаҳон мадраса устунига чиқишга уринаётган чумолига кўзи тушибди. Чумоли бир неча бор устундан йиқилса ҳам барибир юқорига ўрмалайверибди. Ниҳоят машаққат билан бўлса-да тиришқоқ чумоли устунга чиқиб кетган экан. Бу ҳолни диққат билан кузатиб турган Абубакр «Чумолидек бир майда жонзот ўз мақсади сари олдинга интилавериб, ниҳоят муроди ҳосил бўлди, мен-ку инсон фарзанди бўла туриб, умидсизликка тушсам бу гуноҳи азимку ахир. Ноумид шайтон деганлар. Шундай экан, ғайрат камарини белга маҳкам боғлаб инсонга Оллоҳ ато этган ақл-идрок, зеҳнни ишга солиб қунт билан мутолаа қилиб илм ўргансам менинг ҳам кўнглим албатта ёришгай», деб чумолининг кундалик оддий хатти-ҳаракатидан ўзлари учун катта фалсафий хулоса чиқарган эканлар. Кейинчалик эса мусулмончилик аста-секинчилик деганларидек илмларига илм қўшилиб, илоҳият илмининг билимдони даражасигача кўтарилганлар. Ҳаракатда баракат деб шуни айтсалар керак.

Хастимом, яъни Ҳазрати Имом деб халқ бу авлиёни эъзозлаши ҳам бежиз эмас, албатта. Зиёратчилар орасида шунчаки томоша қилиб завқ олувчилар билан бирга мушкуллари осон, ҳожатлари равон бўлиши умидида Оллоҳдан нажот сўраганлар ҳам бўлган. Бу бежиз эмас. Бу сиймо маҳаллий аҳоли орасида, айниқса маҳалланинг энг кекса отахонлари тилида «Пошшоомад бувам» деб ҳам номланган.

Тошкент шаҳрининг бошқа даҳаларида «Пошшоомад бува» ким дейилса, одамлар у кишининг ким эканликларини яхши билмаслиги ёки умуман билмаслиги мумкин. Лекин Хастимом дейилса Тошкент шаҳри аҳли бу мавзени яхши билишади.

Кўпчиликни бир савол қизиқтириши мумкин. У ҳам бўлса «Пошшоомад бува»нинг миллати, насл-насаби ва бу номнинг келиб чиқиш тарихи. Бу зот ҳақида ёзма манбалар кам. Лекин халқ оғзида сақланган маълумотлар диққатга сазовор. Бу маълумотларда юқорида айтилганидек Тошкентнинг шимолидаги бир қишлоқда таваллуд топган ҳамда Арабистондан келиб дини исломни маҳаллий халқ орасида кенг тарғиб қилган деган гаплар ҳам бор.

«Пошшоомад бува» деган номнинг негизида катта тарихий маъно яширинган. Абубакр Муҳаммад Қаффол Шоший ўз замони тождорлари ўртасидаги низоларни, келишмовчиликларни ҳал этишга, уруш-жанжалларга барҳам беришга интилиб, халқни қирғинбаротдан асраб, ортиқча қон тўкилишининг олдини олиб келган билим эгаси, тинчликсевар инсонлардан бири бўлган. Халқ уларни эъзозлаб, «Пошшоомад бува» яъни подшоларга омад келтирувчи, мамлакатни урушдан, хонавайронликдан асраб қолувчи ҳалоскор донишманд, арбоб деб тан олганлар. Ислом дини йўлидаги хизматларига баҳо бериб, «Ҳазрати Имом» деб муносиб тарзда юксакликка кўтаришган. Бу сиймонинг илмий меросини, тарихимиздаги эгаллаган ўрнини батафсил ўрганиб, рўёбга чиқариб, халқимизни баҳраманд этиш бағоят хайрли ишдир. Чунки, Абу Бакр Муҳаммад Қаффол Шоший оламдан кўз юмганларига минг йилдан кўпроқ вақт ўтган бўлса ҳам бу инсоннинг номи ва тинчликсевар ғоялари авлодлар оша яшаб келмоқда. Мовароуннаҳрда Абу Райҳон Беруний, Абу Али Ибн Сино каби алломалар яшаб ижод этган «Олтин аср»да, яъни кўҳна диёримиз жаҳон цивилизациясининг марказларидан бири бўлган буюк юксалиш даврида бу муҳтарам зот яшаб ўтган. Аниқроғи Қаффол Шоший оламдан ўтганларида Абу Райҳон Беруний уч ёшда, Абу Али Ибн Сино эса ҳали дунёга келмаган эди. Хулоса қилиб айтганда тарихда ҳеч нарса изсиз йўқолмайди. Айниқса илм соҳасида, умумбашарий манфаатлар йўлида қилинган саъй-ҳаракатлар тарихда ўзининг муносиб ўрнини эгаллайди. Зеро, илм излаб ҳикмат ўрганган киши нурга етишади, юрган йўли чароғон бўлади, ўзлигини англаб етади. Ўтмишини чуқур билган илмли халқ қудратли бўлади.

Улуғбек ПЎЛАТОВ,
Ўзбекистон радиосининг катта муҳаррири.

Сандиқсозлик халқимиз орасида кенг тарқалган табаррук ҳунарлардан саналади. Энг қизиғи, бу касб авлоддан-авлодга ўтиб келади. Шаҳримиздаги Абулқосим мадрасасида жойлашган «Мусаввир» фирмасининг ишчиси Убайдулло Қосимов 7 ёшидан бери сандиқсозлик билан шуғулланиб келади.

СУРАТДА: Убайдулло Қосимов (ўртада) укаси Ғайбулло ва жияни Азиз Орифжонов билан жажжи сандиқчани кўздан кечирмоқда.

Козимжон Улмасов суратлари.

* *Табиат—ҳаёт чашмаси*

ЭНГ ТЎҒРИ ЙЎЛ

БУГУН табиатнинг ишлаб чиқариш кучлари инсон ишлаб чиқариш кучларига яқинлашиб қолди. Сайёрамизнинг ўсимлик ва ҳайвонот дунёси геохимик ва энергетик ишларни бажармоқда ва бу ишлар ўз кўламига кўра ҳозирги ривожланган жаҳон саноати имкониятларидан устундек кўринади. Лекин инсон қудрати табиат кучига тенглашиб қолди ва инсон катта-катта ҳудудларда табиат мувозанатига жиддий путур етказиш даражасига етиб олди. Афсуски, бу ҳақда биз энди, яъни бундай хатолар инсонга ўзини салбий таъсирини кўрсатаётган бир пайтда эслаяпмиз.

Инсонни табиат билан ҳамжиҳат бўлиб яшашга ўргатадиган экология фани мавжуддир. Юз йиллар муқаддам дунёга келган организм ва муҳит муносабатлари ҳақидаги таълимот ҳозирги кунда тирик мавжудотлар фаолияти ҳақидаги бир бутун фанга айланди. Ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг яшаш шароити борган сари инсон фаолияти билан белгиланмоқда, оқибат натижада экология саноати ривожланган жамиятнинг хулқ-атворининг назарий асоси бўлиб қолмоқда.

Ҳозирги экология иккита асосий тушунча — популяция ва биогеоценоз атрофида ривожланади. Популяция— маълум турнинг оддий организмлар гуруҳи бўлиб, доимий ўзгариб турадиган шароитда ўзининг сонини идора қилиб туради. Бундай гуруҳларга тўда, гала, колония кабилар мисолдир.

Популяция ҳаётини идора этадиган қонунларни билиш биологик ресурслардан унумли фойдаланиш учун зарурдир. Айтайлик, қимматбаҳо ҳайвонлар сонини кўпайтириш мақсадида уларни овлашни иложи борича чеклаб қўйиш зарурдек туюлади. Баъзан шундай вазият юз берадики мазкур турни қирилиб кетишдан сақлаб қолиш мақсадида уни овлашни кучайтириш керак бўлади.

Мана аниқ бир вазиятни кўрайлик: кўл балиқ билан лиқ тўла, улар жуда секин ўсаётир, 10—15 см узунликдаги балиқчалар вояга етган ва қариб қолган. Бундай шароитда популяцияни қирилиб кетишдан сақлаб қолиш йўли овни кучайтиришдан иборатдир. Турнинг сони камайиб кетгандан сўнг унинг тикланиши катта бўлмаган балиқлар гуруҳи ҳисобига юз беради, бунда популяциянинг энг яхши тизими таркиб топади ва яхши насл бера бошлайди.

Популяциянинг бузилиши унинг собиқ аъзоларининг, яъни индивидларнинг ўлимга юз тутганлигидан дарак беради. Чумоли ва асаларилари жамоа ҳаёти бузилгач қирилиб кетиши бунга яхши мисол бўла олади.

Яна бир мисол: жумҳуриятимизда тарқалган беш хил заҳарли илонларни овлаш кўп йиллардан бери давом этиб келмоқда. Тутқунликка келиб тушган илонлар 7—8 ойдан сўнг ҳалок бўлади. Лекин шу кунгача илонларни овлашда уларнинг популяциясини ўзига хос томонлари ҳисобга олинмади, илмий тадқиқот натижалари ва тавсияномаларга амал қилинмади, натижада тузатиб бўлмайдиган хатоларга йўл қўйилди. Ҳозирги кунда чўл қора илони ва қалқонтумшуқли илонлар тур сифатида юртимизда йўқолиб кетди. Чарх илонининг кичкина популяцияси фақат Сурхондарё вилоятида бўлиб, у ҳам йўқолиш арафасида, кўлвор илон популяциясининг экологик тизими издан чиққан. Кобра илони эса аллақачонлар «Қизил китоб»дан ўрин олган.

Ҳозирги замон экологиясининг иккинчи муҳим қисми биогеоценозлар ҳақидаги таълимотдир. Кўпроқ ўхшатиш қилмоқчи бўлсак шундай дейиш мумкинки биогеоценоз — бу бизнинг сайёрамизда модда ва энергияни бошқа моддаларга айлантирадиган «машина»дир. Мазкур «машина»нинг асосий ишини ўсимлик ва ҳайвонлар уюшмаси билан атроф-муҳитдаги жонсиз жисмлар бирлиги ташкил этади. Бундай бирлик шу нарсада намоён бўладики, уюшманинг таркибини нафақат ташқи муҳит белгилайди, балки уюшманинг ўзи ҳам ташқи муҳит аҳволининг энг муҳим томонларини белгилайди. Эколог олимларнинг айтишича иқлим ўрмонга эмас, балки ўрмон кўпроқ иқлимга таъсир этар экан.

Биогеоценозлар бизни ўраб олган табиатдир. Ўсимлик ва ҳайвонлар уюшмаси ҳаётини идора этадиган қонунларни билиш, табиатга тузатиб бўлмайдиган зиён етказмасдан аввал уларнинг ҳаётига онгли равишда аралашиш имконини беради. Шуни назарда тутиш керакки, популяция ва уюшмаларнинг яшаш қонунлари ҳар бир жониворни яшаш қонунларидан иборат эмас.

Биогеоценоз тизимларини аниқлаш ва сон жиҳатидан устун турадиган ҳайвон ва ўсимлик турлари сонини идора қилиш меҳанизмларини билиш ўта аҳамиятлидир. Бундай натижалар юқори маҳсулот берадиган барқарор, турлар уюшмасини ташкил этишга мустаҳкам асос бўла олади. Шунинг учун ҳам «популяция» ва «биогеоценоз» деган сўзлар маълумотли киши учун айтайлик «атом» ва «молекула» каби одатий сўзга айланмоғи керак.

Ҳозирги экологик изланишларнинг бош йўналишлари қуйидагича бўлмоғи керак: экологик тизимларнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш; инсон фаолияти туфайли жиддий ифлосланишларни эрта аниқлаш усулларини яратиш; табиатда юз бериш эҳтимоли бўлган ҳодисаларни олдиндан айтиш; шунингдек саноати зич жойлашган вилоятлар учун юксак барқарорликни, биологик тозаланишни таъминлайдиган ўсимлик ва ҳайвонлар мажмуасини яратиш усулларини ишлаб чиқиш керак.

Биосферани муҳофаза қилиш муаммосини узил-кесил ҳал этиш айрим табиий зоналарни илмий характеристикасини билишни тақозо этади. Унда инсонни табиатга таъсир кўрсатиш даражаси, бундай таъсирнинг шакли ва кўлами, завод-фабрикаларни меъёрида жойлаштириш каби кечиктириб бўлмайдиган долзарб тадбирлар мужассамланган бўлади.

Экология билан шуғулланадиган ташкилотларнинг илмий йўналишларини амалиётнинг аниқ ва зарур соҳаларига яқинлаштирмоқ зарур, эҳтимол бу табиат ресурсларидан фойдаланаётган ишлаб чиқариш ташкилотларининг тизимини ҳам ўзгартиришни талаб қилар.

Муҳофаза ишларини сусткашлик билан эмас, балки оқилона, яъни табиий бойликлардан фойдаланишни илмий маълумотларга асосланган ҳолда олиб бориш керак. Бу эса табиатни қўриқлаш, мустақил мамлакатимиз бойлигини янада ошириш бобида энг тўғри йўл ҳисобланади.

Яҳё ДАВЛАТОВ,
биология фанлари доктори.

* Футбол

ПАХТАКОРЧИЛАРНИ ҚУТЛАШ МАРОСИМИ

«Туркистон» саройида 1993 йилги мавсумнинг биллур соврини соҳиби, миллий биринчиликнинг кумуш нишондори, яқинда Ҳиндистондаги халқаро турнир ғолиби бўлган «Пахтакор» футбол жамоасини қутлаш тантанали маросими бўлиб ўтди. Бу ерга чарм тўп усталари билан бирга, спортнинг бу оммавий тури ҳақиқий ихлосмандлари ҳам тўпландилар.

Ўзбекистон футбол федерациясининг вице-президенти Баҳодир Қаюмов республика биллур кубогини пахтакорчи Шуҳрат Мақсудовга топширди. Сўнг жамоа ўйинчилари ва раҳбарлари — Шуҳрат Мақсудов, Нуъмон Ҳасанов, Илҳом Шарипов, Абдуқаҳҳор Маъруфалиев, Мироджон Алиев, Эркин Назаров, Рифат Галиев, Павел Бугало, Николай Ширшов, Станислав Моргулис, Собиржон Ходиев, Маҳмуд Собиров, Фарҳод Магометов, Ҳикмат Эргашев, Аҳрол Иноятов, Аҳрор Азимов, врач Анатолий Тюриков, массажчи Владимир Самаркинларга биринчиликнинг диплом ва кумуш нишонлари топширилди.

Шуниси айниқса қувонарлики, янги таъсис этилган Ўзбекистон спорт устаси унвонига илк бор «Пахтакор» футболчилари сазовор бўлишди. Юқорида тилга олинган футболчилар билан бир қаторда Олег Синелобов, Валерий Кечинов ва Анвар Жабборовлар ҳам Ўзбекистон спорт устаси бўлишди.

70-йиллардаги «Пахтакор»нинг моҳир ҳужумчиларидан бири Тўлаган Исоқов жамоани самимий қутлади.

Чарм тўп усталарига «Пахтакор» жамоасининг ҳомийлари — «Сангзор» фирмаси, «Ўзбеккабель» ижарадаги ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Миконд» заводи, «Дизайн Ўзбекистон» республика бирлашмаси, «Ўзбекэлектроаппарат» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси ва бошқалар ўз совғаларини топширдилар.

«Ялла», «Шодлик» дасталари, «Туркистон» гуруҳи, «Ором» болалар боғчасининг дастаси жозибали куй ва қўшиқларию ёш акробатлар ва таэквандочилар, бадиий гимнастика усталарининг чиқишлари, Хайрулла Саъдиев ва Асрор Тошкентбоевларнинг ичакузди ҳангомалари кечага файз бахш этди.

Янги мавсум арафасидаги бу учрашув «Пахтакор» жамоасига ҳам яхши кайфият бахш этди.

Бу маросимда Тошкент шаҳар Ҳокими, шаҳар футбол федерациясининг президенти А. И. Фозилбеков иштирок этди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

* * *

СУРАТДА: «Пахтакор» жамоасини қутлаш маросимидан лавҳа.

Козим Ўлмасов сурати.

«СОНИ» НАМОЙИШ ЭТАДИ

КИНОЧИЛАР уйида жаҳондаги энг етакчи электроника фирмаларидан бири бўлмиш Япониянинг «Сони» фирмасининг семинар-кўргазмаси ўз ишини якунлади. «Сони» фирмасининг Ўзбекистондаги бош агенти — «Ал-Машриқ» фирмасининг саъй-ҳаракатлари билан ташкил этилган семинар-кўргазмадан тринитрон системасидаги кинескопли телевизорларнинг энг янги моделлари, магнитофонларнинг турли моделлари, мусиқали марказлар, плейерлар, автомобиллар учун аудиосистемалар, аудио ва видеокассеталар, телефонлар, видеокамералар ўрин олди. Уни ташкил этишдан мақсад ҳам Ўзбекистон аҳолисини «Сони» фирмасининг энг янги маҳсулотлари билан таништириш, республикани зарур электроника воситалари билан тўлдириш, уларнинг сотувини такомиллаштириш эди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, бу Марказий Осиё ҳудудида шундай даражадаги дастлабки кўргазмадир.

— Ўйлаймизки, келгусида бутун Марказий Осиёда ва Ўзбекистоннинг қатор шаҳарларида «Сони» фирмасининг маҳсулотлари сотиладиган дўконларни очиш имконияти мавжуд — дейди «Ал-Машриқ» фирмасининг бош директори Абдулла Алхиби.

«Ал-Машриқ» фирмаси томонидан ҳозир Япониянинг яна бир етакчи «Панасоник» фирмаси билан ҳам музокаралар олиб борилмоқда. Тез орада дўконларимизда «Панасоник» маҳсулотлари ҳам пайдо бўлишидан умидвормиз.

Дамир ИСЛОМОВ.

СУРАТДА: кўргазмадан ўрин олган замонавий электроника маҳсулотлари.

Виктор Багаев сурати.

* «02» хабар қилади

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

1994 йилнинг 10—16 январь кунлари ўтган йилнинг худди шу даврига нисбатан Тошкент шаҳрида рўй берган жиноятлар сони 9,7 фоизга камайди. Уларнинг «иссиғида» очилиш даражаси эса 86 фоизни ташкил этди.

◎ 10 январь куни номаълум кимса ойнани синдириб Чилонзор даҳасидаги дўконлардан бирининг ичига кирган ва қўлга илингулик нарсаларни олиб қочиш пайига тушган. Чилонзор туман тартиб посбонларининг ўз вақтида кўрган чора-тадбирлари сабабли ўғри — «Тез ёрдам» станцияларидан бирининг қоровули, 1975 йилда туғилган йигитча ашёвий далиллар билан қўлга олинди.

◎ Худди шу куни пойтахт ИИББ жиноят қидирув бошқармаси ходимлари томонидан илгари ушланган, 1969 йилда туғилган фуқаро устидан тергов ишлари ўтказилаётган пайт маълум бўлдики, у «ВАЗ—2106» русумдаги автомашинани ўғирлаган ва 1.500 АҚШ доллари эвазига машинани эгасига қайтарган экан.

◎ 12 январь куни Юнусобод даҳасидаги «Иссиқлик қуввати тармоғи» корхонаси ҳудудида 1977 йилда туғилган ўсмир тан жароҳати етказиш йўли билан ўз тенгдошини қўрқитган ва унинг хорижда ишланган иккита курткасини тортиб олганлиги ҳақида Ички ишлар идораларига хабар келди. Юнусобод туман милиция ходимларининг тадбиркорликлари туфайли зўравон қўлга олинди.

◎ 13 январь куни икки номаълум кимса Қорасув даҳасидаги хонадонларнинг бирига тўсатдан бостириб кириб уй эгасига дўқ уриб унинг телевизорини олиб жуфтакни ростлаган. Бу жиноят ҳақидаги хабар келгач, Мирзо Улуғбек туманининг абжир милиция ходимлари босқинчилар изига тушишди. Орадан кўп ўтмай мазкур жиноятни амалга оширган икки фуқаро қўлга олинди. Маълум бўлишича, улардан бири муқаддам судланган экан.

◎ 15 январь куни шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси жиноят-қидирув бошқармаси ходимлари томонидан тунги пайт Амир Темур кўчасида жойлашган кичик корхона эшигини синдириб ичкаридан 21 минг қути сигарет, 2 мингта идишдаги пивони ўғирлаган учта фуқаро қўлга олинди.

◎ 16 январь куни номаълум кимса Феруза даҳасидаги болалар боғчаларидан бирининг деразаси орқали ичкарига кириб телефон аппарати ва палос ўғирлагани ҳақида ички ишлар идораларига хабар келди. Мирзо Улуғбек туман ИИБ милиция ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан ўғирликни 1964 йилда туғилган фуқаро амалга оширганлиги аниқланди ва у тезда ушланди.

◎ Худди шу куни тунги пайт икки номаълум кимса С. Сегизбоев кўчасида жойлашган 2-такси саройи олдида «Газ—24» маркали такси машинасига ўтириб ҳайдовчидан метронинг Собир Раҳимов станциясига элтиб қўйишни илтимос қилишган. Наққошлик кўчасига етганда эса йўловчилар пичоқ чиқариб ҳайдовчини орқа ўриндиққа ўтказишган ва шаҳарни обдон айланиб «Мевазор» маҳалласида уни машинадан тушириб ўзлари номаълум йўналишда қуён бўлишган. Пойтахт ДАН бошқармаси нозирлари кўрган чора-тадбирлар натижасида Зангиота тумани ҳудудида мазкур жиноятни амалга оширган 1971 ва 1974 йилларда туғилган икки ёш йигит юқоридаги транспорт воситасида қўлга олинди.

Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасининг матбуот шўъбаси.

* Ҳукм ўқилди

ҚИЛМИШИГА ЯРАША

Иш жойининг тайини йўқ, доимо «Чорсу» бозорида изғиб юрадиган Рашид Хушбеков бир аёлнинг ёнида анча-мунча пул борлигини сезиб қолди. У фуқаро А. ҳожатхонада қўлини юваётган пайтида, уни бритва билан қўрқитиб ичида 84.000 сўм пули бўлган сумкасини тортиб олишдан ҳам ор қилмади. Бироқ тезда Шайхонтоҳур туман ички ишлар бошқармасининг ҳушёр ходимлари томонидан қўлга олинади. Тергов ишлари натижасида Хушбековнинг бутун кирдикорлари фош этилди. Натижада у Ўзбекистон Республикаси жиноят мажмуаси 127-моддасининг 2-қисми билан айбдор деб топилиб, 10 йил кучайтирилган режимдаги ахлоқ тузатиш колониясида жазо муддатини ўташга ҳукм қилинди.

Забиҳилло МУҲАММАДЖОНОВ,
ҳуқуқшунос.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУҚУҚИЙ ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси алоқа вазирлиги ҳузуридаги маълумотларни узатишга доир ахборот тармоғидан фойдаланиш ва уни ривожлантириш давлат корхонаси:

— МАЪЛУМОТЛАРНИ УЗАТИШ РЕСПУБЛИКА АХБОРОТ ТАРМОҒИНИНГ БИРИНЧИ НАВБАТИ НЕГИЗИДА РЕСПУБЛИКА ҲУДУДИДА, КЕЙИНЧАЛИК ЭСА БОШҚА МАМЛАКАТЛАР ТАРМОҒИГА ҲАМ ЧИҚИШ БИЛАН ЭҲМДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР ОРАСИДА КОММУТАЦИЯЛАНУВЧИ ТАРМОҚ БЎЙИЧА

АХБОРОТЛАРНИ АЛМАШИШ ИМКОНИЯТИНИ

ТАВСИЯ ЭТАДИ

БАРЧА МАСАЛАЛАР ЮЗАСИДАН ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН: АМИР ТЕМУР КЎЧАСИ, 24-УЙ. ТЕЛЕФОН: 34-95-89.

М. АШРАФИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ
1994 йилга қуйидаги ихтисослар бўйича аспирантурага ва ассистент-стажерликка
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

АСПИРАНТУРАГА (кундузги ва сиртқи): мусиқа санъати;

АССИСТЕНТ-СТАЖЕРЛИККА (кундузги): ўзбек халқ чолғулари, фортепиано, композиция, хор дирижёрлиги, торли ва дамли чолғулар.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 31-уй, аспирантура бўлими.

ТАШКИЛОТ:

ТДМ 317 пайвандлаш аппаратлари;
творог, томат пастаси, спирт, қуюлтирилган сут ва бошқа сут маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи ачитиш қурилмалари;
ОКС 1671 М гидропресслари;
МКСБпШп 4х4х1,2 телефон кабелини
ТАВСИЯ ҚИЛАДИ
Телефон: 45-75-67.
Факс: 45-75-23.

ТАШКИЛОТ
ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ОМБОРДАН
пул ўтказиш йўли билан
«ТАБАНИ» ФИРМАСИНИНГ
(Покистон)
ФУТБОЛКАЛАРИНИ СОТАДИ
Телефон — 77-86-88.

Ҳурматли ўртоқлар!

Ҳозирги кунда жумҳуриятимиз ва чет эллардаги барча олимлар ва шифокорларнинг эътибори тиббиётда дори-дармонсиз усул ҳисобланган физиотерапияга қаратилган.

Маълумки, қон-томирга, тери-мускул орасига игна санчиб даволаш йўли билан киши организмига юборилаётган дори-дармонлар кўпинча акс таъсир кўрсатиб, маълум клиник белгилар кўринишида намоён бўлади. Бундай ҳолатлар табобатда дори-дармон касаллигини юзага келтиради. Олимлар ва шифокорлар олдида ана шу касалликларни даволаш муаммолари пайдо бўлди. Кейинги вақтларда айрим касалликларни дори-дармонларсиз профилактика қилиш ва санаторий-курорт омиллари билан даволаш усулларига катта эътибор берилмоқда.

Ҳозир ҳар бир киши - Республикамизнинг "Шарқ" нашриёт-матбаа концернининг "Навбаҳор" санаторийсида ана шу илғор усуллар ёрдамида даволаниши мумкин. Бу даволаш - оромгоҳ масканида кенг халқ оммаси фойдаланиши учун қуйидаги қулайликлар мавжуд:

- *барча турдаги электр нурлари билан даволаш;*
- *игна санчиб даволаш;*
- *массаж уқалаш ва жисмоний тарбия усули билан даволаш, барча турдаги иссиқ сув билан даволаш — юқори босимдаги жилвирак (душлар), озокерит, парафин;*
- *сауна (фин ҳаммоми) ва сув ҳавзаси;*
- *ионли сув заррачалари билан даволаш ва бошқа усуллар.*

Юқоридаги муолажалар юқори малакали шифокорлар томонидан бажонидил бажарилади.

"Навбаҳор"га йўлланмаларни нақд пулга ва пул ўтказиш йўли билан (корхоналар томонидан) олиш мумкин.

Даволаш муддати - 24 кун ва 12 кун.

Марҳамат, келинглар, кутамиз!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.
Телефонлар: 33-58-15, 33-24-74, 32-60-72.

УЗБЕКИСТОН МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА
танлов асосида
камида 5 йиллик иш тажрибасига эга бўлган олий маълумотли
БОШ МЕХАНИК КЕРАК

Маош — 250.000 сўм ва ундан ҳам кўпроқ бўлиши мумкин.

Меҳнат дафтарчаси ва диплом нусхалари 1994 йил 15 февралгача қуйидаги манзил бўйича тақдим этилсин: Тошкент шаҳри, Комсомол 40 йиллиги кўчаси, 24-уй.

Телефонлар: 67-96-26, 67-96-29.

МУҲТАРАМ ЮРТДОШЛАР ВА ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ!

Агар Сиз тоғ-чанғи спортига ҳамда чанғи ва чаналарда учишга ишқибоз бўлсангиз «Пахтакор» Республика спорт-машқ бирлашмаси ҳузуридаги
«ПАХТАКОР» ДАМ ОЛИШ БАЗАСИ СИЗЛАРНИ
дам олиш кунларида «Билдирсой» қўйнига ЧОРЛАЙДИ.

Осма-ўриндиқли тоғ йўли хизматлари — Сиз учун!

20 кишигача бўлган гуруҳлар учун турар жой бериш имконияти мавжуд.

Нархлари — арзон.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, марказий «Пахтакор» ўйингоҳи.

ЧЕТ ЭЛ ЭЛЧИХОНАСИ
Ҳар бирининг майдони 200—300 м² бўлган, марказдан 10—15 минутлик (машинада) масофада жойлашган 3 та хусусий уйни
ИЖАРАГА ОЛАДИ.

Уйлар бир-бирига яқин бўлгани маъқул.

4 та квартирали икки қаватли битта уй бўлса ҳам тўғри келиши мумкин.

Шунингдек, ЭЛЧИХОНА

35 ёшгача бўлган, ўзбек, рус ва инглиз тилларини яхши биладиган, ёзма таржима тажрибасига эга бўлган аёлларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Асосан компьютерда ва ёзув машинасида ишлай оладиганлар қабул қилинади.

Меҳнат ҳақи малака даражасига қараб тўланади.

Телефонлар: 33-71-89, 33-72-91, 33-14-38.

«Сардоба» масъулияти чекланган ширкатининг йўқолган думалоқ муҳри

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Мирзо Улуғбек тумани озиқ-овқат савдоси ташкилоти жамоаси шу ташкилот бош бухгалтери Х. Т. Тўхтаевга онаси

Ҳалима Жўраевна ТЎХТАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзсаноатмашимпэкс» Республика ташқи савдо бирлашмаси жамоаси Бирлашма бош ҳуқуқшуноси Л. А. Ҳожиаҳмедовга акаси

Азиз ҲОЖИАҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Й. Охунбобоев номидаги Республика тиббиёт билим юрти жамоаси бош ҳисобчи З. Д. Маловага онаси

Анна Филиповна ШАПОШНИКОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти ректорати, касаба уюшмаси ва тиббиёт-жўғрофия факультети жамоаси қишлоқ хўжалиги асослари кафедрасининг мудири, профессор

Оразбек ХОЛДОРОВнинг

бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ва қариндош-уруғларига самимий таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Жумҳурият ўқув-услуб идораси жамоаси директор ўринбосари Гулсара Турсуновна Жалиловага онаси

Ўғилхон АСҚАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекбирлашув» матлубот жамияти «Ўзкоопқурилиштаъминот» Ҳиссадорлик жамияти раҳбарияти, касаба уюшмаси ва ходимлари шу жамият бош ҳисобчиси Ҳабиба Аҳметовна Аҳметовага онаси

Халича НОСИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

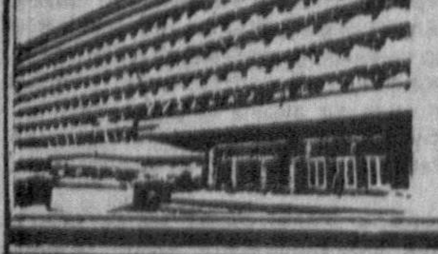

МУАССИС: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Тошкент оқшоми

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот комитетида рўйхатга олинган. Рўйхат сони — 10.

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Ҳажми — 3 босма табоқ.
Офсет. Қоғоз бичими А — 2
Нашр кўрсаткичи 64690.

■ Босмага бериш вақти 11.30 ■ Босмага берилди 11.30.

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г—743. 14576 нусхада. 1 2 3 4 5 6